

CONTRA

nr 4 2013 (nr 230 från starten) årgång 39 Pris 25:-

**Världen blir bättre!
DN-skandalen
Myten om
"vardagsrasism"**

garanterat politiskt inkorrekt

9 770347 647008

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Géza Molnár

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM
Telefon 08-720 01 45
E-post redax@contra.nu
Internet hemsida <http://www.contra.nu>
Sluten del endast för prenumeranter:
<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>
Användarnamn och lösenord finns endast i den tryckta versionen av Contra

Prenumeration

Minst 175, rekommenderat 250 kronor, per år. Inbetalas på plusgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 5682-0392.
Studerande 95 kronor, ange skola/ universitet vid betalningen.
Finland: Minst 20 euro per år.
Bankgiro Danske Bank 800018-70846087.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár
Redaktion: Géza Molnár, C G Holm och Fredrik Runebert
Övriga medarbetare: Carl Andersson, Karl-Göran Bottwyk, Tommy Hansson, Bertil Häggman, Bertil Lindblom och David Stavenheim samt Christer Arkefors i Italien, Bertil Wedin i Mellersta Östern och Allan C. Brownfeld i USA.

Presslagd 2013-11-11

Carlshamns Tryck & Media AB,
Karlskrona 2013

Omslagsbilden visar Dagens Nyheters redaktionsskrapa på Kungsholmen i Stockholm. Tryckningen av tidningen är sedan länge avflyttad till fjärrförorten Akalla.

Det som en gång var kvalitetsinriktade nyhetsförmedlare har under senare år förvandlats till organ för kampanjournalistik. Det gäller inte bara Dagens Nyheter utan i lika hög grad Svenska Dagbladet. I detta nummer av Contra har vi valt att titta närmare på en av Dagens Nyheters mer tveksamma kampanjer. Den visar att media har stor makt grundat på gamla lagar. Men att den makten utnyttjas på ett sätt som kan leda till felaktiga beslut och en underminering av demokratin.

CONTRA-NYTT

Contra har flyttat

Nu finns Contra i ökända förorten Hökarängen. Vår lokal är ungefär lika stor som tidigare, men vi räknar med 45 procent lägre lokalkostnader efter flytten från Söder. Det tar sin tid att få lokalen funktionsduglig, och själva flytten har gjort att vi för denna gång fått ge upp förhoppningen att springa ikapp den eftersläpning som vi har i utgivningen (se nästa notis). Våra prenumeranter och vänner kan dock vara förvissade om att en prenumeration räknas i antalet levererade nummer (sex stycken), inte i kalenderdagar.

Contra-medarbetarna Géza Molnár och Filip Björner kollar ett par Contra-böcker i samband med inflyttningen i de nya Contra-lokalerna i Hökarängen, i Stockholms södra förorter.

Efter nyår...

Vi har på dessa sidor under de senaste åren gång på gång fått be om ursäkt för förseningarna i utgivningen av Contra. Contra tas fram av ideellt arbetande medarbetare och med det begränsade antal medarbetare vi har till vårt förfogande har det blivit allt svårare att hinna med i tid. En händelse som den ovan nämnda flytten sätter sina spår i utgivningsplanen. Nu hoppas vi på bättring från nyår. Från och med januari kommer mångåriga Contra-medarbetaren C G Holm att disponera en veckodag för Contra-arbete. Därmed hyser vi ärliga förhoppningar om att hinna ikapp med utgivningen under första halvåret 2014. Vi kan inte helt garantera att ens nummer 5 (av 2013 års sex utgåvor) kommer innan årsskiftet. Men under vår säsongen ska utgivningstakten kunna tätas och eftersläpningen hämtas in.

Inbetalningskort och prenumerationsrutiner

Contras prenumerationer löper sex nummer. Det spelar ingen roll när på året Din prenumeration börjar, Du får alltid sex nummer av Contra på en prenumeration. Med det sista numret på Din löpande prenumeration av Contra följer ett brev om att det är dags att förnya. Du behöver alltså inte särskilt fråga om Din prenumeration är aktuell – den är aktuell tills Du får ett meddelande från oss. Skulle Du råka betala en gång för mycket förlängs prenumerationen med ett år och Du kan hoppa över nästa års inbetalning.

Med varje nummer av Contra följer ett inbetalningskort till plusgirot. Det är avsett för dem som vill ge ett bidrag till Contra eller vill beställa varor från vårt sortiment, som Du hittar på hemsidan, <http://www.contra.nu>, om Du klickar på "Produkter" i balken.

DN-skandalerna blir fler

Ledande svenska media har gått över till kampanjjournalistik. Det innebär att de mer ägnar sig åt politiska kampanjer än åt nyhetsförmedling. Har man ägnat hundratalet år åt nyhetsförmedling sitter det i blodet hos läsarna att det är nyhetsförmedling de får sig till livs. Men ser man till vad som verkligen händer är det alltmer politiska kampanjer. Vi granskar här Dagens Nyheters hantering av den så kallade Carema-affären, något som bättre borde beskrivas som "DN-skandalen". Tyvärr är det inte ett enstaka snedsteg.

För två år sedan, i oktober 2011, bröt det som kallats "Carema-skandalen" ut i media. I bräschan gick *Dagens Nyheter* som snart fick uppbackning av Sveriges Televisions program *Dokument inifrån*.

4000 artiklar på tre månader

DNs artiklar och SvTs program fick snabbt genomslag. Inom tre månader publicerades 4 000 artiklar i svensk press om förhållandena vid Koppargården (före detta Råcksta sjukhem), ett äldreboende i Stockholms västra förorter. Koppargården är ett av landets största äldreboenden. Medelåldern är 87 år, 14 procent av de boende är över 95 och hälften är dementa. Det säger sig självt att det alltid måste finnas massor av hälsoproblem på ett sådant boende och att det alltid kommer att vara hög dödlighet.

Efter DNs artiklar trodde nästan hela svenska folket att Carema, ett av de största och mest välskötta vårdföretagen i landet, ägnade sig åt vanvård för att öka sina vinster. Dödligheten påstods vara exceptionellt hög. Koppargården kallades "Dödens hus". Som den yttersta symbolen för kapitalistisk girighet vägdes de boendes blöjor för att minska kostnaderna. Efter några vändor i rykteskarusellen var det till och med de som skrev att blöjorna återanvändes om de inte var tillräckligt genomblöta. "Blöjvägning" har till och med använts av LO-ordföranden Karl-Petter Thorwaldsson som ett argument mot vinstdrivande företag i vården. Mer om detta nedan.

Kampanjjournalistiken var missvisande

Artiklarna och programmen om Koppargården fick till följd att det uppstod mer eller mindre hetsjakt på privata alternativ inom välfärdsområdet. Vi fick den klassiska drevjournalistiken, men i en ännu värre form än vanligt. Det var inte bara

att andra media hakade på, en del saker förvärrades på samma sätt som viskleken. Plötsligt missförstod någon något som skrivits på annat håll och vips skapades en ny sanning, som inte ens påståtts i den tvivelaktiga ursprungsversionen. De återanvända blöjorna är ett exempel på detta.

Men det var inte bara de rent mytiska tillskotten till skildringarna som det fanns anledning att ifrågasätta. Mycket i

cg.holm@contra.nu

Dagens Nyheters och *Dokument inifrån*s ursprungsmaterial lämnade en hel del övrigt att önska. För att inte säga rakt på att det var propagandaalster utan koppling till verkligheten. Det finns goda skäl att kalla det hela för "DN-skandalen" istället för Carema-skandalen. Skandalen fanns i DN:s missvisande beskrivning av verkligheten, inte i verkligheten själv.

Men politikerna lät sig styras av rubriker – inte fakta

Men medias makt visade sig vara stor. Efter bara några veckor var Stockholms stad berett att avsluta det löpande kontraktet med Carema, trots att det inte fanns någon som helst saklig anledning att göra det. Det politiska trycket var för hårt, på förvaltningen hann man inte ens göra elementära analyser. Beslut om ny administratör skulle drivas igenom snabbt för att visa politisk handlingskraft.

Efter att dessa beslut väl fattats har det kommit fram att Carema skött sig bra och att det inte blivit bättre med kommunal drift igen. Bakgrunden till att Carema fick uppdraget att sköta Koppargården var inte, som många förletts tro, en önskan att sänka kostnaderna. Staden hade en given budgetram och upphandlingen handlade om att få så mycket vård som möjligt för de avsatta pengarna.

Det handlade om att styra upp en verksamhet som fungerade dåligt. Kommunen hade gång på gång gjort försök att få ordning på Koppargården, men misslyckats. Carema gav sig på en tuff uppgift när man 2008 tog över driften av Koppargården, ett av de kommunala äldreboenden som hade allra störst problem. Ansvariga på kommunen hade misströstat och såg en ny driftansvarig från den privata sektorn som enda chansen att rycka upp Koppargården.

Carema höll på att ordna upp ett kommunalt problembarn när mediastormen bröt ut

Vid Caremas första genomgång av verksamheten konstaterades det att det fanns brister på alla områden. På åtta av tretton delområden var bristerna allvarliga och krävde omedelbar åtgärd. Det skulle ta tid att få ordning på problemen, som i korthet kan sägas ha sin grund i att läkarorganisationen inte samarbetade med övrig personal. Övrig personal var djupt missnöjda med läkarna och läkarna såg sin ställning hotad. Det var ett litet läkarföretag med svag ekonomi och för dem var Koppargården ett kontrakt som kunde avgöra deras överlevnad.

Koppargården i sig var däremot en stor anläggning, en av de största i landet. Rent generellt kan man se att mindre vårdboenden fungerar bättre än större, åtminstone om man lyssnar på de boendes synpunkter. Det är svårt att driva vårdorganisationer med hundratals anställda, eftersom kvaliteten levereras i det direkta mötet mellan personalen och kunden. Så mycket är beroende av de personliga egenskaperna hos dessa parter att det är svårt att uppnå en enhetlig styrning och enhetlig kvalitetsnivå. Generellt gäller att lönenivåerna inom vården (undantagandes läkare och numer i viss mån sjuksköterskor) är låga och att urvalet av arbets-

kraft inte är gynnsamt för goda resultat.

Det gick trögt att uppnå förändringar på Koppargården och när Caremas ansvariga sjuksköterska gjorde återkommande rapporter om framstegen märker man frustration över att det gick så trögt. Vid Caremas övertagande medföljde i stort sett hela personalen, så förutsättningarna för verksamheten var låsta. Caremas plan för att lösa den ovan nämnda konflikten med läkarna var att byta ut det kontrakterade läkarbolaget. Det insåg läkarna, som turnerade problemet genom att gå till angrepp mot Carema.

Det var i stort sett läkarnas synpunkter som DN tog till sig, synpunkter från den som stod i beråd att förklara ett viktigt kontrakt och kanske hela fotfästet som företag. Läkarbolaget gick med förlust! DN valde att främst lita till läkarnas uppgifter. Övrig personal kände sig kränkt av bevakningen, som gick ut på att personalen misskötte sitt jobb.

Blöjvägning är en välmotiverad rutin på alla äldreboenden – men i Caremas regi blev det en ”skandal”

Och hur var det med egentligen med blöjvägningen? Inkontinensskydd som är facktermen, används i förhållandevis stor utsträckning inom äldreboenden – bland de äldsta och sämsta. Och Koppargården var en anläggning som huvudsakligen hanterade mycket gamla och mycket dåliga. En journalist på DN blev tipsad av en uppenbarligen orutinerad undersköterska om att man väjde blöjorna efter användningen, vilket för den i frågan okunnige journalisten uppfattades som ett cyniskt sparande. I ursprungsartikeln i DN hette det: ”Nya sparkrav: Låt gamla ligga i ner-kissade blöjor. DN kan idag rapportera att de anställda nu får gå kurser i att väga pensionärernas använda blöjor, allt för att minska förbrukningen av blöjor. Men personalen reagerar starkt. ’Det är hemskt för de äldre men också för oss’, säger en anställd som DN talat med.”

Vad det handlade om var att man pröva-de vilken typ av blöjor som var lämpliga för nytillkomna patienter. Blöja, blöjbyxa eller inlägg. Det är inte bara en ekonomisk fråga utan också en bekvämlighets-fråga för patienten att ha en så enkel och lätt lösning som möjligt.

Artikeln fick ett enormt genomslag

Cecilia Stenshamm, tidigare bland annat research-chef på Vekcans Affärer, har granskat hur grovt missvisande Dagens Nyheter bevakning av äldreboendet Koppargården var. Flertalet av fakta-uppgifterna i artikeln är hämtade från hennes bok ”Lögnen om Koppargården”.

och den har senare dragits fram som exempel på omänsklig sparsamhetsiver i vinstdrivna företag. Detta för att den framställdes på det sättet i DN och inte på det sätt som är naturligt för alla som arbetar i branschen. Vägning av blöjor sker på kommunala inrättningar och på privata. Faktum är att på just Koppargården inköptes 24 nya blöjvågar när kommunen återtagit driften. Det var en av de första åtgärderna som vidtogs i samband med att kommunen återtog driften från Carema! Ingen försvarade blöjvägningen i media, inte ens leverantören SCA som säljer inkontinensskydd för 10 miljarder kronor om året och har 25 procent av världsmarknaden och som har särskilt utbildningsmaterial för utprovning av rätt inkontinensskydd, till vilket hör just blöjvägning. Pikant i sammanhanget är att Koppargården på den gamla kommunala tiden bytte blöjleverantör för att spara pengar, men att personalen klagade på att de nya blöjorna var sämre och förorsakade hudproblem med mera. Carema hade när de tog över driften sett till att de dyrare och bättre blöjorna kom tillbaka!

Trots att de flesta ansvariga idag borde veta hur det förhåller sig med vägning av blöjor och att det är en väl genomtänkt åtgärd som genomförs i alla typer av verksamheter har genomslaget hos allmänhe-

ten blivit sådan att det går att använda blöjvägning i retoriken mot vinstdrivande vårdföretag. Ordföranden för Kommunal, Annelie Nordström, gjorde det så sent som i december 2012 i en artikel i just *Dagens Nyheter*, där hon skrev om de ”svarta tidningsrubrikerna om vanvård och blöjvägning på Koppargårdens äldreboende”. Det var Annelie Nordströms egna medlemmar som väjde blöjorna, inte bara på Koppargården utan på flertalet andra vårdboenden i Sverige. Kommunala såväl som privata.

Mediakonsulterna fick de som hade rätt att backa

Journalister som tycker att de inte tjänar tillräckligt på sitt vanliga jobb brukar inte sällan extraknäcka som lärare på mediaträningskurser. I en del fall går de över till att bli PR- och mediakonsulter. Det finns i stort sett två lärdomar som hamras in på de här kurserna. Se till att du begränsar dina argument till ett eller högst två, att försöka föra fram sofistikerade resonemang med nyanser är dömt att misslyckas när du har högst 90 sekunder på dig. Det andra är att det är nästan omöjligt att få rätt, eftersom det är journalisten som formulerar texten och klipper intervjun. Lösningen är att medge fel och göra ”en pudel”, det ser mycket bättre ut än att hårdnackat stå för en sakligt korrekt linje. Många sakligt felaktiga beslut har fattats mot bakgrund av denna medialogik. Ett företag är ju beroende av ett gott rykte och förtroende hos kunderna. Det går inte att komma dithän utan att vinna åtminstone någon acceptans hos de journalister som skriver om eller gör reportage som berör företaget.

I Caremafallet var det inte bara företaget Carema som var inblandat och hade mediapositioner att försvara. Lika viktigt var det för de politiska beslutsfattarna och då inte bara i Stockholms stad. Reportagen var ett frontalangrepp på den borgerliga grundfilosofin i vårdpolitiken. Att privata företag kan sköta det mesta bättre och billigare. Men även med den grundfilosofin svalde de politiskt ansvariga angreppen mot Caremas verksamhet med hull och hår. De politiskt närmast ansvariga, Stadsdelsnämnden Hässelby-Vällingby, var naturligtvis väl insatta i problemen med Koppargården, men deras informationsunderlag var, om man får

döma av Cecilia Stenshamns bok *Lögnen om Koppargården*, obalanserat. De hade mest kontakter med en av parterna som var djupt involverad i konflikten mellan de olika personalgrupperna på Koppargården. Den informationsobalansen kom att påverka besluten högst avsevärt.

På central nivå i Stockholms stad hade man inledningsvis nästan inga kunskaper om problemen på Koppargården och de som sattes att hantera frågan betraktade den snarare som en politisk brandkårsutryckning för att hantera en politiskt laddad fråga än som en administrativ fråga där det gällde att hantera problemen sakligt och på bästa sätt för skattebetalare och kunder (och deras anhöriga) på Koppargården. Mot den bakgrunden fattades beslutet att återta Koppargården i kommunal regi, trots att de som var ansvariga inom den kommunala administrationen inte alls såg några fördelar i detta, tvärtom upplevde de att det trots allt, om än långsamt, äntligen börjat gå åt rätt håll på Koppargården efter Caremas övertagande av ansvaret 2008.

När Stadsdelsförvaltningens utredning blev klar – Carema fungerade bra – hade man redan bytt anordnare

Beslutet om återgång till kommunal regi fattades två veckor innan förvaltningen fått färdigt en rapport som sammanfattade omdömet om Caremas Koppargården enligt följande: "Förvaltningen har gjort en samlad bedömning och funnit att verksamheten i stort sett fungerar väl".

En av Dagens Nyheters mest braskande rubriker säger något helt annat: "Vi ropar på er hjälp. Snälla lyssna! Snälla hjälp oss!" (täckte större delen av förstasidan på *Dagens Nyheters* Stockholms-del den 11 oktober 2011). Artikeln berättar sedan om hur denna vädjan kommer från "personalen på ett av Stockholms största äldreboenden". Citatet går verkligen att hitta i ett anonymt mejl till Stadsdelsförvaltningen, men det kommer varken från "personalen" eller avser Koppargården som sådan. Det är en (anonym) person som är missnöjd med en namngiven gruppchef på en del av ett av Koppargårdens åtta våningsplan. Ska man tro mejlskribenten uppträder den aktuella gruppchefen olämpligt. Att det finns olämpliga chefer på en anläggning med hundratals anställda är sannolikt. Men

DN framställer det som om kritiken mot denna enstaka person långt ner i hierarkin avser hela Koppargården.

Hela den stora mediacirkusen bygger på uppgifter från en sida i en pågående konflikt. Den person som efter återtagandet av Koppargården i kommunal regi fick chefsansvaret, Susann Ronström (som när hon inte är tjänsteman i Stockholm är kommunalpolitiker S i Tyresö), säger i Cecilia Stenshamns bok: "Varför har medierna inte kollat bakgrunden hos dem som uttalar sig? I några fall har det varit personer som fått sluta därför att de misskött sitt jobb. Det framkommer inte".

Carema hade hand om vården i den utsträckning den var kopplad till boendet, vilket alltså är en kommunal uppgift som lagts ut på ett privat företag. När det gäller läkarvård är det en landstingsfråga, som landstinget också löst genom att lägga ut på ett (annat) privat företag, Trygg hälsa. De anställda på Koppargården var mycket missnöjda med läkaren från Trygg hälsa, en konflikt som fanns kvar från den kommunala tiden (nästan all personal på Caremas Koppargården hade jobbat där redan när verksamheten drevs i kommunal regi, de är för övrigt fortfarande kvar, när verksamheten återgått i kommunal regi, det är främst några chefer som bytts ut). Carema krävde att Trygg hälsa skulle bytas ut när kontraktet gick ut, vilket Trygg hälsa contrade genom att skriva till stadsdelsförvaltningen och kritisera hur Carema skötte verksamheten. Det var den kritiken som blev underlaget för *Dagens Nyheters* artiklar, som inte andades ett ord om den kritik som Carema i sin tur riktade mot läkarorganisationen. Det var en mediakampanj, inte någon balanserad nyhetsredovisning. DN passade senare på att med stora rubriker skriva om att "kritiska läkare" skulle sparkas. Detta om en mångårig konflikt som hotade att lamslå verksamheten. När kommunen tog tillbaka driften åkte läkarorganisationen ut. Man ville börja på nytt och inte låsa in gamla konflikter, den personal som var missnöjd med läkarna fanns ju kvar på Koppargården också efter kommunens övertagande.

En del av kritiken i *Dagens Nyheters* hittade tidningen underlag till i Caremas eget kvalitetssystem. Carema visste att det var problem på Koppargården när man tog över och företaget hade åtagit sig en mycket svår uppgift. Carema var

därför mycket noga med att genomföra sitt kvalitetssystem med rapportering av minsta avvikelse. Det fanns många avvikelser att rapportera – särskilt i början. Anställda klagade på att Carema krävde för mycket rapportering av små avvikelser. Under den kommunala tiden var man van vid att avvikelser sopades under mattan. Inte så med Carema vid rodret. Minsta avvikelse skulle noteras och analyseras för att förbättra det övergripande systemet och den framtida kvaliteten på tjänsterna. När uppgifterna ur kvalitetssystemet läckte till *Dagens Nyheter* blev det ett argument mot företaget istället för ett belägg på att företaget tog förbättringsfilosofin på allvar.

En enda tidning gav en balanserad bild

Den av Sveriges Kommuner och Lands-ting ägda tidningen *Dagens Samhälle* var under Carema-stormen i media den enda som ansträngde sig för att visa en balanserad bild av vad som hände. Framförallt lät man personer med andra åsikter än de som kom till tals i *Dagens Nyheter* komma fram. Facktidningen hade en helt annan bild än den stora dagstidningen. Men det var den lilla *Dagens Samhälle* med en ägare som hade direkta intressen i branschen som kunde redovisa en balanserad bild istället för den stora dagstidning som vill göra anspråk på att vara ett ledande nyhetsorgan. Det var till och med så att *Dagens Nyheter* ganska konsekvent vägrade att släppa fram skribenter som hade en annan åsikt än den som företrädades av *Dagens Nyheters* kampanjjournalistik. Den typen av hårdstyrning på debattplats i tidningen har inte varit bruklig i ledande media tidigare. Tidningen har visserligen kunnat driva en bestämd linje, framförallt på ledarsidan, men samtidigt varit generös med att ge meningsmotståndare plats på debattsidorna, för att visa sin vidsynhet och öppenhet. Den linjen tycks helt ha försvunnit i *Dagens Nyheter* i samband med Carema-affären. Till saken hör att Dagens Nyheter ett år efter de ursprungliga artiklarna gjorde en tillbakablick "ett år efteråt" och upprepade många av de uppgifter som under det gångna året visat sig vara helt felaktiga. Det är därför valt att kalla det hela för DN-skandalen.

Även om man kan tycka att flertalet media idag borde veta bättre och kan-

Fortsättning på nästa sida

Lech Walesa är fortfarande rubrikernas man

Lech Walesa besökte Storbritanien i samband med premiären av en film om honom och berättar för Geoffrey Macnab att han ser sig som en länk i en historisk händelsekedja.

En del källor hävdar att Lech Walesa först lät odla sin berömda yviga mustasch när han gjorde militärtjänst 1963. Men den polske Nobelpristagaren och tidigare presidenten avvisar det påståendet. Det var helt enkelt fråga om att han, när han ledde fackföreningen Solidaritet och kämpade mot krigstillståndet inte alltid hade tid att trimma mustaschen. ”Den växte under strejkerna, eftersom jag inte hade någon rakhyvel. Och sedan kunde jag inte ändra på den”.

Lech Walesa – strejkledaren och presidenten

Walesa besökte London i samband med premiären av Andrzej Wajdas film om honom – *Walesa, Man of Hope* – och

mustaschen finns där fortfarande, om än mer silvrig och långt mer vårdad och smalare än den var när han var strejkledare på skeppsvarven i Gdansk, strejker som gjorde honom världsberömd.

”Jag har levtt ett mycket rikt liv, och det skulle gå att göra tjugo filmer om det”, förklarar Walesa när han talar genom en tolk på Mayfair Hotel. ”Man skulle kunna göra en deckare, en romantisk berättelse eller en äventyrshistoria om mitt liv.

Geoffrey Macnab, The Independent

Regissören har valt ut en mycket liten del av mitt liv och har bestämt sig för att göra berättelsen själv. Han har gjort det från sin egen utgångspunkt, men det blev en mycket vacker film”.

Han tillägger: ”I framtiden kommer det andra filmer om mig och de kommer att vara gjorda ur andra perspektiv. Med tiden kommer sanningen växa fram.”

71-åringen är klädd i mörk kostym och

ser mer ut som ett förutvarande statsöverhuvud än som en varvselektriker som förföljdes av de kommunistiska myndigheterna.

Viktig roll i historien

Walesa är väl medveten om sin plats i historien och för kommunismens fall i Sovjetblocket. Han är också medveten om den ambivalenta attityd som det polska folket idag har mot honom.

Den tidigare presidenten har fortfarande en talang för att göra rubriker. Under de senaste månaderna har han gjort uppseendeväckande uttalanden om ämnen som homosexuellas rättigheter och i vilken riktning det framtida Polen bör gå. Tidigare i år sa han på TV att homosexuella var en minoritet utan rätt att inta någon framträdande roll i parlamentet. Om de alls skulle finnas där, sa han, kunde de hålla sig i bakgrunden eller kanske ”till och med bakom en vägg”.

Walesa förnekar att han är homofob och säger att hans kommentar har tagits ur sitt sammanhang. ”Mina ord har förvridits av

ske ta till sig och skämmas en del över sin egen roll i DN-skandalen så är så långtifrån fallet. Vid ett seminarium som ordnades i samband med lanseringen av Cecilia Stenhamns bok deltog ett stort antal personer som varit inblandade i affären. Det var uppenbart att representanter för Stadsdelsförvaltningen och personalgrupperna på Koppargården var glada över att få tillfälle att stå bakom den med tiden massiva kritiken mot medicirkusen. *Dagens Nyheter* var inte på plats, men *Dokument inifrån* var med och försvarade hösten 2013 de reportage man gjort. Det måste ju finnas något skumt i det hela trots allt. För Carema hade betalt ett vite på 11 miljoner kronor för ”avtalsbrott”. Inledningsvis var det stora rubriker om för låg bemanning jämfört med avtalet. Vid en noggrann genomgång av bemannings- och lönelistor visade det sig att så inte var fallet. Men det visade sig dock att personalen inte fått den utbildning som stipulerades i avtalet. Istället för att diskutera fram en rimlig nivå på vitet betalade Carema det ursprungligen begärda mycket höga beloppet, sannolikt

på inrådan av sina PR-konsulter. För *Sveriges Television* är detta ett bevis på att Carema hade fel. Den numera sparkade läkarorganisationen lanserade samma teori, de menade att Caremas beredvilighet att betala ett så stort vite som man gjorde ”utan knot” för ”skitsaker” (Trygg Hälsas egen formulering) måste betyda att det fanns mycket större dolda saker som skulle kosta mer... Vad förmår man dock inte ens antyda.

Dagens Nyheter fortsätter i samma spår

Tyvärr verkar det som om hela saken upprepas två år senare när *Dagens Nyheter* med braskande rubriker avslöjar att polisen har ett register över romer med flera tusen namn. Det är bara i *Dagens Nyheter* som det sägs att registret är över romer. I Skånepolisens material finns det inte ett ord om att det skulle vara romer som finns i registret, det handlar om ett register som försöker finna kopplingar och samband mellan två stora släkter som befunnit sig i en långvarig och våld-

sam fejd i Skåne. Massor med brott har begåtts i samband med den här fejden och de starka släktlojaliteterna har gjort att de mest brottsaktiva kunnat få skydd hos släkten, har skrivit bilar och mobiltelefoner på andra än användarna etc. Det är *Dagens Nyheter* och inte polisen som kallat registret för ett register över romer. Många av de registrerade är det säkert, men långtifrån alla. Och framförallt har den etniska bakgrunden inget som helst med registreringen att göra.

Också här kastade sig de högsta ansvariga platt på marken. Rikspolischefen och Justitieministern kände inga gränser för sina fördömanden, detta långt innan de satt sig in i vad det handlade om. Till stor ilska och stort förtret bland hårt arbetande poliser i Skåne. Rikspolischefen har sedan han förstått vad det handlar om delvis backat, men bara delvis. Fortfarande lever svenska folket i tron att Skånepolisen byggt upp ett etniskt register över ”romer” och *Dagens Nyheter* har nekat att publicera den information som Skånepolisen så småningom lämnat. Den har dock kommit fram i pressen i Skåne. ☞

mina fiender", säger han, "jag förklarade bara att de [homosexuella] utgör en liten andel av befolkningen och att de därför i ett politiskt forum inte kommer att ha mycket inflytande".

Vad gäller hans uttalande att Polen skulle förenas med Tyskland för att skapa ett gemensamt land, så är det en halv mening, vars slut har skurits bort. Nej, han förespråkar inte en formell union. "Vad jag verkligen sa var att vi ska bygga en europeisk identitet. Om man bara tar med ena halvan av meningen låter det som om bara Polen och Tyskland ska slås ihop".

När jag frågar honom om Margaret Thatcher, som uttryckligen stödde Solidaritet, samtidigt som hon bröt ner den brittiska fackföreningsrörelsen, medger Walesa att han gillade henne. Hon var "beslutsam", en egenskap han delar.

"Hon hade problem med livskraften i vissa industrier och det var en smärtsam process. Det är omöjligt att sortera in henne i ett fack. Hon var en produkt av marknadsekonomi och hon ville inte fortsätta att stödja gruvarbetarna. Det var smärtsamt för arbetarna, men ser man ekonomiskt på saken var det vad hon måste göra. Jag uppskattar att hon kunde fatta ett beslut. Om hon hade en uppfattning, genomdrev hon den, även om människor inte gillade det."

"Jag föddes som antikommunist"

I Polen stängs industrier igen. Hans egen popularitet har sjunkit sedan Solidaritets storhetstid. "Jag föddes och uppfostrades som antikommunist. Jag ser mig själv som en länk i en kedja av händelser. Att kommentera vad som hände skulle bryta kedjan för mig", säger Walesa, när han får frågan om han känner sig nostalgisk med tanke på dagarna när Solidaritet grundades på varvet i Gdansk 1980.

"Som jag kommer ihåg det var den första striden (mot kommunisterna) vek, men med tiden växte den i styrka. På den tiden var jag som en tyngdlyftningstränare, som ständigt talade om mer kraft och styrka. I början av striden gick inte allt som planerat. Under 1970-talet var kommunismen som starkast, oppositionen var liten och svag. Om någon skulle ha sagt sin mening öppet skulle han eller hon ha blivit skjuten."

Walesa greps många gånger. Han sparkades från jobbet och förföljdes av säker-

Förre polske presidenten Lech Walesa intervjuas i anslutning till en film om hans liv, regisserad av Andrzej Wajda.

hetstjänsten. Men han vek aldrig tillbaka. När jag frågar var hans mod kom från säger han att han föddes envis. "Jag ser om det finns en orättvisa. Jag säger alltid min mening. Min bakgrund var mycket religiös med en strikt moral. Jag försöker leva efter den moralen. Hans katolska tro, "en högre styrka" – ger honom styrka att uthärda kampen.

"En del smärtsamma beslut fattas i Polen", säger Walesa. "Ibland måste man göra smärtsamma saker i politiken. Genom att störta Sovjetunionen och kommunismen förlorade Polen 70 procent av sin industri. Mitt beslut som ledare var att fråga om vi skulle stanna med Sovjetunionen för att rädda 70 procent av vår industri, eller om vi skulle bryta oss loss. Jag valde att vi skulle bryta oss loss... resultatet blev arbetslöshet."

Gammal vän med Andrzej Wajda

Andrzej Wajdas film fångar titelfigurens mod och folkliga karisma, den som gjorde honom till en så stor ledare. Robert Wieckiewicz spelar exceptionellt bra och ser ut och låter precis som Walesa uppträdde själv när han stod på höjden av sin karriär. Till och med valrossmustaschen verkar vara på plats. Det betyder att när Wajda lägger in arkivmaterial verkar det vara en helt sömlös övergång. Det verkar inte vara en skådespelare som spelar någon som han bara svagt liknar.

Walesa och Wajda har en lång gemensam bakgrund. Solidaritetsledaren inspirerade delvis Wajdas film *Järnmannen* från 1981. En film där Walesa spelade sig själv. Den polske politikern är inte vördnadsfull inför någon, men hans uppskattning av Wajda är uppenbar. "Jag visste redan att han var en utmärkt regissör. Han är polack och han bor i Polen, så han förstår... om någon kan göra en bra polsk film så är det han".

Walesa hade sett Wajdas filmer innan de träffades första gången 1980. Han beundrade det sätt på vilket Wajda behandlade de polska arbetarnas utsatta läge i spelfilmen *Marmormannen* från 1976, trots den censur som då tillämpades. "Han kämpade mot kommunismen. Han var mycket hänsynsfull och smart. Han fortsatte att lägga trycket sakta, sakta, så att han inte gick över gränsen, vilket skulle ha fått honom utslängd ur Polen".

När man frågar Walesa om Wieckiewicz förunderliga porträtt av honom väjer han sig för frågan. "Jag har bestämt mig för att inte kommentera den frågan, eftersom jag inte vill påverka åskådarna. Jag vill att folk ska skapa sig en egen uppfattning. Vi kan inte skriva människor en viss åsikt på näsan. De måste se filmen först," säger han.

Walesa är lika envis som alltid och vägrar att ställa upp för fotografering, som han inte informerats om i förväg. Två dagar efter min intervju stoppades och visiterades på Heathrow, vilket gjorde honom så rasande att han lovade att aldrig mer komma tillbaka till London.

Det är mer än trettio år sedan strejkererna vid Gdansk-varven och nästan tjugo år sedan han avslutade sin femårsperiod som Polens andre president.

Han är nu en kontroversiell och marginaliserad person. Hans politiska arv är föremål för en intensiv debatt. Men Wajdas film om honom påminner oss om tiden när han verkligen skakade om världen.

Copyright: Geoffrey Macnab/The Independent/The Interview People. Översättning: C G Holm.

Filmen hade premiär på Filmfestivalen i Venedig i september och den brittiska premiären var i samband med London Film Festival i oktober. Den har när detta skrivs ännu inte kommit upp i Sverige.

Det blir allt bättre i världen!

Världen blir allt bättre. Mäniskor får bättre mat, bättre utbildning och bättre sociala förhållanden. Dessutom minskar våldet långsiktigt och konsekvent. Mycket av detta har vi globalisering och en allt liberalare ekonomi att tacka för.

Steven Pinker har i tegelstenen *The Better Angels of Our Nature* (nästan tusen sidor!) tagit itu med myten om att krig och våld blir allt vanligare. Pinker visar med eftertryck att det är precis tvärtom. Att till och med 1900-talet, med både Första och Andra världskriget, var fredligare än tidigare sekel. Att sannolikheten att gå under i krig har minskat och att sannolikheten att mördas också har minskat. Alldeles särskilt bra har vi haft det efter Andra världskrigets slut. Visst har det varit krig i Korea, Vietnam, Mellanöstern och på andra ställen. Men sett till de stora linjerna är det den längsta fredsperioden på många hundra år.

Två av mänsklighetens blodigaste händelser inträffade under 1900-talet – Andra världskriget och kommunisternas maktövertagande och styre i Kina. Men världens befolkning var mycket större på 1900-talet än tidigare och översätter man konflikterna till andel av världens befolkning trillar de två händelserna ner till nionde och elfte plats. Värst blir istället An Lushan-revolten i Kina på 900-talet och mongolernas härjningar på 1400-talet, följt av slavhandeln i Mellanöstern (som pågick i mer än tusen år) och Ming-dynastins fall på 1800-talet.

Pinker tar inte bara upp krig och konflikter mellan stater utan konstaterar också att det dödliga våldet i mer ”privata” sammanhang faller. Det går enkelt att avläsa i diagrammet här invid.

Snabb ekonomisk tillväxt

Pinker har skrivit en stor, uppmärksamman och kontroversiell bok om att det mesta går åt rätt håll för mänskligheten. En liten och föga uppmärksamman skrift på samma grundläggande tema har skri-

vits av Jacob Lundberg och getts ut av Timbro. Skriften heter *En helt ny värld*.

Under 1960-talet kännetecknades Västvärlden av en snabb ekonomisk tillväxt. Många nyblivna självständiga länder i Afrika och Asien utvecklades tvärtom i negativ riktning. Den nyvunna politiska friheten följdes av auktoritära och socialistiska regimer, vilket fick negativa konsekvenser för ekonomin. Men under 1980-talet och senare har även folken i Asien och ännu senare folken också i La-

Filip Björner
filip.bjorner@contra.nu

tinamerika och Afrika fått komma i åtnjutande av den ekonomiska liberalismens frukter. Effekten har inte låtit vänta på sig. Idag ökar det ekonomiska välståndet snabbare i Asien och Afrika än i Väst Europa och Nordamerika. Den ekonomiska klyftan sluts.

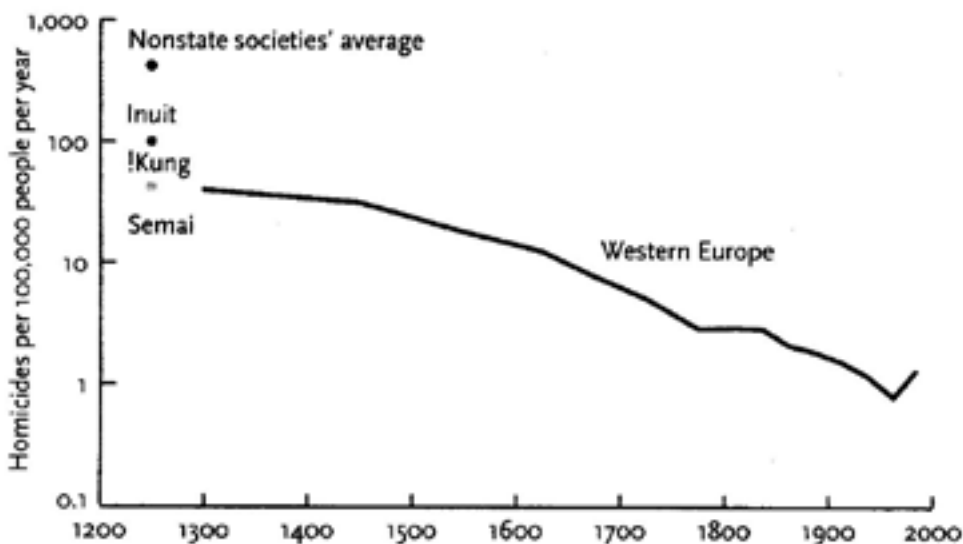
Dock finns det några länder som tidigare varit förhållandevis välmående, men som körts i botten av socialistiska regimer. Det bördiga och tidigare relativt

glest befolkade Tanzania var vid självständigheten 1961 ett av Afrikas rikaste länder. Men 24 år under socialisten Julius Nyerere körde ner landet till 169 plats i världsrankingen. Och detta trots att Tanzania under tiden fått jordens kanske mest generösa bistånd från de rika länderna, inte minst från Sverige.

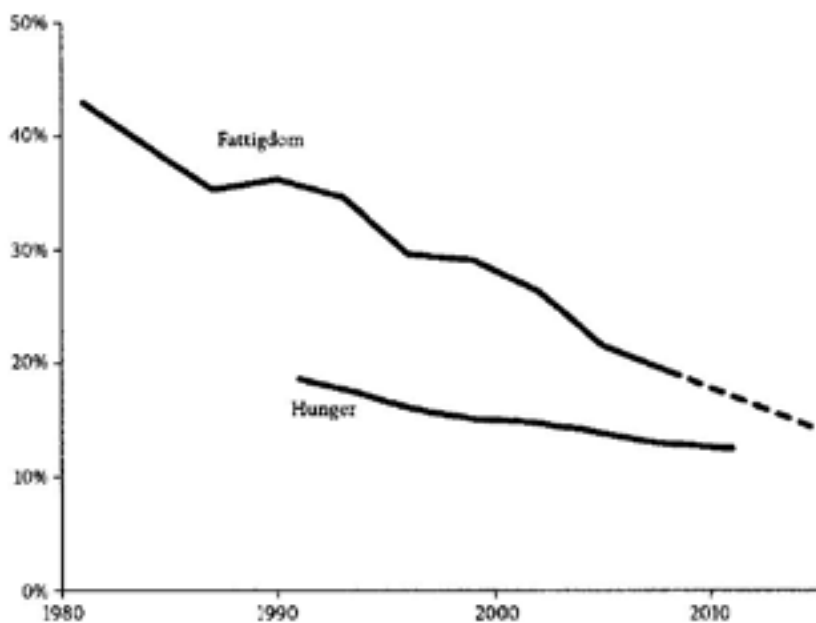
Ännu raskare utför har det gått för Zimbabwe under Robert Mugabe. De stora jordegendomarna som en gång stod för en stor export och försörjning för hundratusentals människor förfaller nu under kontroll av Robert Mugabes partikamrater.

Frihandel istället för bistånd

En viktig förklaring till de senaste decenniernas framgångar för u-länderna har varit att Väst ersatt mer eller mindre bortkastad u-hjälp med ökade möjligheter för u-länderna att handla fritt med Väst. Modellen hämtades från de ”asiatiska tigrarna” (Sydkorea, Taiwan, Hongkong och Singapore, med tiden fler länder i grannskapet), som knappt fick något bistånd alls, men som genom liberalism och fri-

Antalet mord per invånare har sjunkit under de senaste 800 åren i Västeuropa. Jämförelsen görs med dels hur det varit i samhällen helt utan statsmakt, dels i tre traditionella kulturer från olika delar av världen. Diagrammet är hämtat ur Steven Pinkers bok. Siffrorna har tagits fram med hjälp av gravfynd och andra arkeologiska metoder för de tidiga århundradena. Observera att skalan är logaritmisk, 1300-talssiffran var ungefär 70 gånger dagens. Uppgången på 1960-talet är obetydlig i jämförelse med detta, men kan förklaras med urbaniseringen.

Utvecklingen av den extrema fattigdomen och hungern i världen under de senaste trettio åren (den streckade linjen är en prognos). Befolkningen i världen har ökat under den aktuella perioden, men även om man räknar i antal människor finns det färre fattiga idag jämfört med 1981 – fattigdomen har sjunkit med 650 miljoner människor! Diagrammet är hämtat ur Jacob Lundbergs skrift "En helt ny värld".

handel skaffade sig ett viktigt fotfäste på marknaden i Väst.

Tullarna för u-ländernas export till i-länderna har minskat från 26 procent 1980 till 9 procent år 2007. 80 procent av u-ländernas export till i-länder är nu helt tullbefriad. Där inkomsterna växer mest ökar också inkomsterna för de fattiga mest. Under perioden mellan 1981 och 2008 lyftes 650 miljoner människor från "extrem fattigdom" (enligt Världsbankens definition). Som andel av världens befolkning minskade de extremt fattiga från 43 till 19 procent. Nedgången fortsätter.

Tillgången på kött och fisk förbättrades och kaloriintaget ökade. I Tredje världen är det dock en uppgång från en alltför låg nivå – 2200 kalorier 1960 – till en normal nivå på 2 800 kalorier 2009.

Svälten försvinner snabbt, tack vare en friare jordbruksekonomi, friare handel och framsteg inom växtförädling, konstbevattning och handelsförutsättningar. "Den gröna revolutionen", växtförädling av traditionellt slag, var förutsättningen för att mänskligheten skulle klara en ökning från fyra miljarder 1974 till sju miljarder människor 2012, utan svältkatastrof. Nu har den "gröna revolutionen" snart gett vad den kan i förbättrad produktivitet. Det behövs genteknik för att

jorden ska klara av de ytterligare tre miljarder människor som vi kan förvänta oss under de kommande femtio åren.

Mobiltelefonen har gjort mer än allt ekonomiskt bistånd för välfärden

Men det handlar inte bara om effektivare metoder i produktionen utan också om effektivare distribution. En av de mest välförädlade faktorerna, särskilt för de fattiga i u-länderna, har varit mobiltelefonen. I Indien kunde bönder snabbt få veta vad marknadspriserna var i andra delar av landet och de tidigare uppköparnas informationsmonopol knäcktes. Bönderna fick mer betalt, samtidigt som priserna sjönk för stadernas konsumenter.

Mobiltelefonen har i framförallt Östafrika blivit basen för ett helt nytt rationellt bankväsende. Vanligt folk var helt ointressanta för de gamla och mycket byråkratiska bankerna. Pengar var något som man förvarade hemma och som blev ett lätt byte för tjuvar och eldsvådor. Pengarna sattes heller inte i arbete, eftersom det inte fanns något fungerande kreditväsende för de belopp som var aktuella för bönder på landet. Idag finns din bank i din mobiltelefon. Bönderna på landsbygden i Kenya får betalt av uppköparen med

en knapptryckning och bonden själv betalar leverantören av pumpsystem, gödning och transporter och vad annat som kan behövas för att effektivisera arbetet på samma sätt. Idag uppskattas det finnas 96 mobilabonnemang på 100 människor i världen. Så även i de fattiga länderna har mobilen blivit var mans egendom. Där man inte har råd med annat är det gamla slitstarka Nokia-telefoner som kasserats i Väst och säljs för nästan ingenting i Afrika.

Andra viktiga framsteg är elektrifieringen, sedan 1970 har andelen av jordens befolkning med el i hemmet ökat från 49 till 79 procent. 80 procent har en TV och 40 procent är uppkopplade till internet! 88 procent har tillgång till rent vatten och 63 procent har tillgång till toaletter, något som är mycket viktigt för att hindra smittspridning.

Mobiltelefonens spridning är en framgångssaga inte bara på grund av den nya tekniken utan också för att den vält de gamla ineffektiva telefonbolagen över ända. I flertalet u-länder drev ineffektiva statliga bolag telefontrafiken som ett monopol. Det tog vanligen år att få ett abonnemang och typiskt var att det kanske var 5 procent av befolkningen som hade telefon. Det var de rika, de mäktiga och de som betalade mutor. Kvaliteten var usel, avbrotten kunde vara i veckor och det krävdes nya mutor för att få linjen lagad. När de stora multinationella bolagen började sprida mobiltekniken till tredje världen blev det snabbt möjligt för envar att skaffa en telefon från den ena dagen till den andra. Utan mutor. De gamla telemonopolen privatiserades. Privatiseringar har under de senaste decennierna skett i inte mindre än 126 länder!

Institutionella förbättringar

Men det är inte bara den moderna tekniken som har inneburit ett genombrott för den ekonomiska utvecklingen, och då framförallt utvecklingen på landsbygden. Det traditionella u-landet styrdes tidigare av en västerländskt utbildad överklass, som var beroende av stöd från stadsbefolkningen. Alltså såg man till att stadsbefolkningen fick billig mat genom att artificiellt hålla priserna nere och tvinga bönderna att leverera livsmedel till statliga upphandlingsorganisationer. Där det inte var renodlad socialism var inblandningen i de fria marknadsmekanismerna

Det mesta blir raskt bättre – i större delen av världen. I Afrika söder om Sahara går 76 procent av barnen i skolan – en fördubbling sedan 1970-talet. I världen är läskunnigheten uppe i 80 procent. Världen är inte vad den var i mitten av förra seklet.

så kraftig att jordbruksproduktionen hölls nere och investeringar i jordbruket i form av jordförbättring och maskiner blev ekonomiskt omöjliga. Den här politiken har ändrats i flertalet länder under de senaste decennierna, vilket lett till snabba framsteg för landsbygdsbefolkningen.

Till en del har utvecklingen haft samband med den snabba demokratiseringen i Tredje världen. Diktaturen var under 1960- och 1970-talen det naturliga förhållandet i u-länderna. Under 1980-talet demokratiserades många länder i Latinamerika och Asien. Under 2000-talet många länder i Afrika. Idag är demokratin det naturliga tillståndet. Det finns dock en kategori av länder där diktaturen har kunna hålla sig stark. Oljeländerna i Mellanöstern. Den arabiska våren i all ära. Men någon demokrati har den inte lett till i länder som Egypten, Libyen och Tunisien. Bara en viss uppluckring i det auktoritära styret. Har makten tillgång till det ymnighetshorn som oljekranarna utgör och kan fördela tillgångarna för att hålla massorna i schack, så går det uppenbarligen att fortsätta att hålla liv i diktaturen. I resten av världen har dock demokratin tagit över (Brasilien, Filippinerna. Indonesien, Sydafrika, Sydkorea, Taiwan och så vidare). Idag bor mer än hälften av världens befolkning i demokratier, trots att världens folkrikaste land Kina fort-

farande är en kommunistdiktatur (som dock låter stora delar av samhället kännetecknas av en liberal kapitalism). År 1950 var det bara 30 procent av världens befolkning som bodde i demokratier.

Välstånd är nära knutet till demokrati. Av de 52 länder som har en BNP på över 17.000 dollar per capita är 43 demokratier. Åtta är diktaturer och stora oljeexportörer. Det sista landet är Singapore, som sedan länge styrs av en auktoritär regim.

Folk lever längre och bättre!

Befolkningen ökar fortfarande snabbt i många länder. Men det beror inte längre på stora barnkullar utan på ökande medellivslängd. Inte minst viktigt är då den ökade medellivslängd som har samband med sjunkande barnadödlighet. Sedan 1970 har barnadödligheten minskat med två tredjedelar i Indien och halverats i Afrika. Bara sedan 1990 har barnadödligheten minskat med en tredjedel. Idag kan genomsnittsmänniskan i världen räkna med att leva i sjuttio år. I Sverige nådde vi den nivån omkring 1950. Flera miljoner av dagens svenskar föddes alltså i ett land som hade samma förväntade medellivslängd som hela världen, inklusive de fattigaste länderna, har idag!

I Afrika har AIDS-epidemin tryckt ner medellivslängden i vissa länder, inte

minst i södra Afrika, där man inte tagit saken på allvar. Men i resten av världen är ökningen av medellivslängden kontinuerlig.

Folk är bättre utbildade!

Läskunnigheten i världen är idag ungefär 80 procent. Och det är främst äldre, kvinnor och människor i länder som härjas av militära konflikter som idag inte kan läsa och skriva. I hela världen, utom Afrika söder om Sahara, går nu 90 procent av barnen i skola. I Afrika söder om Sahara är siffran bara 76 procent, något som dock är en fördubbling sedan 1970-talet. Genomsnittstiden i skolan är elva år i låg- och medelinkomstländer (och 16 år i höginkomstländer som Sverige).

Liksom när det gäller bristen på demokrati är läget på utbildningssidan särskilt besvärligt i muslimska länder. I länder som Afghanistan och Pakistan är det fortfarande inflytelserika grupper som anser att flickor inte ska utbildas alls. Och i samma länder är många av skolorna så kallade madrassas, skolor som bara lär ut Koran-kunskap. Med sådan kunskap skapas inte ett dynamiskt samhälle som tar till sig nyheter inom jordbruk, teknik och vetenskap utan istället en grogrund för islamistisk extremism.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställt av C.G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan om inte annat markeras med citationstecken.

Destruktiv lagstiftning

År 2010 antogs en ny plan- och bygglag som började gälla i år. I den nya lagen begränsades så kallade tillfälliga bygglov till fem år plus möjlig förlängning på tio år. Lagen var inte särskilt genomtänkt i sina detaljer. Visst är det orimligt att kommunerna inte får ändan ur vagnen och ger ordentliga bygglov. Men på en del områden var det enligt lagen inte möjligt att ge annat än tillfälliga bygglov. Tidigare i år uppmärksammades hur korvkiosker skulle vråkas från platser där de funnits i både tio, tjugo och trettio år. De stod på gatemark och kunde därför inte få permanenta bygglov ansåg kommunerna. När tio år gått enligt den nya plan- och bygglagen (även om tillstånden var äldre så räknade man till det aktuella tillståndets utgång) var det dags för vräkning och rivning. Till stort förtret för både korvgubbar och kunder. På några ställen tog sig kommunen samman och beviljade faktiskt permanent bygglov, på andra blev lösningarna mobila korvkiosker. Korvkiosker på hjul som kunde parkeras utan bygglov. På andra ställen var det rivning och slutet för

en traditionell svensk matkultur.

Nu har ytterligare ett problem med den nya plan- och bygglagen upptäckts. Återvinningsstationer står på gatemark med tillfälliga bygglov. Där är det inte tal om permanenta bygglov. Alltså åker stationerna bort. Säkert till glädje för många grannar. Men till förtret för dem som använt sig av stationerna. Ibland har det inte funnits några andra platser att ta till för den kommande tioårsperioden. Knappt särskilt miljövänligt.

Kan vi lita på nya ärkebiskopen?

En ansvarig för medlemsregistrering i en av Svenska kyrkans största församlingar (Täby) förklarade under förra ärkebiskopen K G Hammars ämbetsstid att antalet utträden ur Svenska kyrkan kulminerade i samband med att Hammar gjorde offentliga uttalanden. Hans efterträdare Anders Wejryd har gett intryck att vara en troende man utan vänsterpolitisk agenda och följdriktigt har han blivit mer uppskattad bland Svenska kyrkans medlemmar. Men Svenska kyrkans medlemmar är inte de som väljer ärkebiskop. Nu har ett nytt ärkebiskopsval genomförts, eftersom Anders Wejryd pensioneras nästa år. Ett antal kandidater anmälde sitt intresse och det genomfördes utfrågningar av kandidaterna. Vid en utfrågning av ärkebiskopskandidaterna ställdes frågan

om Jesus gav en sannare bild av Gud än Mohammed. Endast en, Ragnar Perseus (biskop i Uppsala), kunde ge svar på tal. Övriga fyra kandidater Antje Jackelén (Lund), Per Eckerdal (Göteborg) och chefsteologen vid kyrkokansliet Christina Grenholm och domprosten i Strängnäs Johan Dalman, svävade på målet.

En av ledamöterna i Svenska kyrkans läronämnd, prästen och professorn Eva Hamberg, fick nog. Hon lämnade sitt uppdrag i läronämnden, avsåg sig präst-ämbetet och lämnade även medlemskapet i Svenska kyrkan. Hamberg klagade på att sekulariseringen ätit sig in i Svenska kyrkan. Hamberg menade att utfrågningen gjorde att hon fick klart för sig att den blivande ärkebiskopen inte stod för den apostoliska trosbekännelsen. Antje Jackelén uttalade till exempel att jungfrufödseln bara hade metaforisk betydelse. Hamberg har länge stannat i Svenska kyrkan för att påverka inifrån. Nu går det inte längre, motiverade hon sitt utträde. Och det var innan Jackelén valdes till ärkebiskop.

Hamberg menar att man i Svenska kyrkan visar bristande vördnad för den treenige Guden och att man inte ens vågar predika om Jesus under högmässan. Hon menade också att Svenska kyrkan förföljer dem som tycker annorlunda jämfört med den sekulära huvudlinjen. Hon funderar nu som bäst över vilken kyrka hon skall ansluta sig till. Valet står mellan Evangeliska frikyrkan och Pingströrelsen. "Det har varit en sorg under lång tid. Nu känns det bra att lämna Svenska Kyrkan bakom mig. Jag har gjort vad jag kunnat, så nu kan jag med gott samvete lämna det sammanhanget." Ärkebiskop Anders Wejryd har varit ordförande i Svenska kyrkans läronämnd. (Dagen)

Regeringen motarbetar svensk industris intressen – i Tyskland är det tvärtom

Tysk bilindustri är en av de tyngsta industrigrenarna i landet. Den är inriktad på dyrare och tyngre bilar. Sådana som drar mer bränsle och därmed också släpper ut mer koldioxid. Sveriges bilindustri är likaså en av de tyngsta industrigrenarna i landet och den är också inriktad på dyrare och tyngre bilar. När EU velat sätta upp skärpta krav på koldioxidutsläpp skulle det gå ut direkt över den viktiga bilindustrin och dess anställda. Förbundskansler

Angela Merkel har därför förhållat beslutet och med tiden lyckats förklara för Portugal, Tjeckien, Slovakien och Ungern att man i deras länder tillverkar tunga bilar under tyska varumärken. Portugiser, tjecker, slovakar och ungrare har raskt kommit på att de egentligen inte är för hårda utsläppsgränser för bilar. Engelsmännen fick samma idé sedan fru Merkel antytt att de hårda bankregleringar som många inom EU vill driva igenom, för de drabbar ändå bara Storbritannien, kanske inte alls var så välbetänkta. Åtminstone inte om man samtidigt funderade på koldioxidutsläppen. Men i Sverige går det inte till så. I bräschan för de för bilindustrin förödande regleringarna går Sveriges miljöminister Lena Ek, hon som representerar Centerpartiet, ett parti som ofta vill ge intryck av att vara det mest näringslivsvänliga av alla. Undrar vad fru Merkel skulle kunna berätta för fru Ek?

Vapenrestriktioner som slår i tomma intet

Rektorn för Polishögskolan Doris Högne Rydheim har på Justitiedepartementets uppdrag lagt fram en utredning om skärpt vapenlagstiftning. Mot bakgrund av att skjutvapen används alltmer i brott så kan det finnas goda skäl att försöka komma åt den illegala vapenhanteringen mer effektivt (förbjuden är den ju redan, annars vore den inte illegal). Men Högne Rydheim nöjer sig inte med att föreslå åtgärder som behandlar illegala vapen. Hon vill också skärpa reglerna för legala vapen och bland annat förbjuda helautomatiska vapen. Idag finns det ungefär 2400 tillstånd för helautomatiska vapen, varav 1 600 används för tävlingsskytte och 300 är samlarvapen. Hon vill också försvåra för skytteföreningar att bedriva sin verksamhet.

Det här är att skjuta mygg med kanon! Kriminella gäng använder illegala vapen, främst sådana som smugglats in från Balkan. Stulna civila vapen förekommer knappast i brottsstatistiken. Under elvaårsperioden 2000–2011 förekom bara två tidigare legala vapen i brottsliga sammanhang.

Fler poliser – och fler uppklarade brott!

Antalet poliser har under senare år ökat med ungefär 2 800 till drygt 20 000. Det är visserligen cirka 3 000 fler än på

1980-talet, men eftersom befolkningen var mindre då är antalet invånare per polis ungefär samma då som nu (och det var betydligt lägre under mellanperioden), eller 475 stycken. Högst var antalet kring millennieskiftet, då det uppgick till cirka 550. Men trots det ökade antalet poliser ser det inte alls bättre ut när det gäller antalet uppklarade brott. Det är till och med så att antalet uppklarade brott minskat!

Brottsförebyggande rådet, BRÅ, lämnade tidigare i år en rapport som visade att under första halvåret 2013 uppklarades 110 000 brott, jämfört med 135 500 under motsvarande period 2012 (en minskning med 12 procent). Polisen klarade upp 16 procent av alla anmälda brott, jämfört med 18 procent förra året.

Det räcker inte alltid med mera pengar. Det gäller att ha en organisation som fungerar också. Det har inte svensk polis.

(Brottsförebyggande Rådet: Personuppklarade brott. Preliminär statistik för första halvåret 2013 samt prognoser för helåret 2013)

10 500 nya jobb sedan restaurangmomsen sänktes

Visita, den svenska "besöksnäringens" branschorganisation, har räknat på hur många nya jobb som skapades genom den sänkta restaurangmomsen. Det är svårt att räkna antalet jobb i restaurangbranschen, eftersom så många jobb är deltider, till exempel ungdomar som jobbar extra på McDonalds. Men Visita har räknat på lönesumman för hela branschen och från den dragit ifrån vad lönesumman ökat i hela den privata sektorn. Lönesumman i restaurangbranschen ökade under första halvåret 2011 med 7,2 procent, jämfört med den privata sektorns 2,1 procent. Det motsvarar 4 500 nya heltidsjobb. Redan första året med sänkt moms (2012) ökade antalet jobb med 6 000. Den sammanlagda ökningen ligger alltså på cirka 10 500.

Fel om privat äldreomsorg i SvT

I SvT berättade man häromsistens om att det inte var bra med privat äldreomsorg. En intervjuad professor förklarade mot bakgrund av en ny studie: "Det finns flera områden där framförallt de stora bolagen inte lever upp till de äldres kvalitetskrav", "Argumentet för valfrihet att den får sämre verksamheter att försvinna när de

gamla röstar med fötterna fungerar inte här" samt "Forskarrapportens slutsats är att marknadslösningar inte fungerar inom äldreomsorg". Den som bekymrar sig om att kontrollera fakta kan dock snabbt konstatera att professorns påståenden inte alls har något stöd i rapporten. Forskarna säger i originalrapporten att det inte finns tydliga belägg för att introduktionen av konkurrens och valfrihet lett till kostnadsbesparingar eller kvalitetsförbättringar. Men de påstår inte heller motsatsen! De skriver att några studier visat på högre kvalitet och några pekat på motsatsen. Mer forskning behövs skriver forskarna – vilken överraskning för övrigt.

Socialstyrelsen har gjort en motsvarande granskning och konstaterat att det finns vissa skillnader mellan olika anordnare av äldreomsorg. Privata utförare är klart bättre på kvalitetsfaktorer som riskbedömningar av fall, trycksår och undernäring. I Stockholms stad är det också statistiskt belagt att utnyttjare av privat äldreomsorg är mer nöjda med tjänsterna än de som har kommunal vård. Handelshögskolan i Umeå har konstaterat att kostnaderna minskat markant i kommuner som utsatt sin äldreomsorg för konkurrens (även de kommunala enheterna har fått skärpa sig i de kommunerna).

Statskontoret har konstaterat att de som får hemtjänst är mer nöjda i kommuner som tillämpar LOV (Lagen om valfrihetssystem) än i andra kommuner.

(Timbro Medieinstitut)

Misshushållningsskyddsrum

I Sverige finns 67 000 skyddsrum, som i avvaktan på sämre tider används för andra ändamål. Det har kostat 200 miljarder kronor att bygga skyddsrummen och för närvarande byggs inga nya. Men underhållet och kontrollen av de existerande skyddsrummen eftersätts enligt riksdagsmännen Anders Hansson (M) och Kenth Härstedt (S). Alltfler skyddsrum blir med tiden obrukbara som just skyddsrum. Bara 900 av de 67 000 skyddsrummen kontrolleras varje år och av de som kontrolleras får de allra flesta anmärkningar. Vi riskerar att sakta men säkert förstöra miljardinvesteringar som gjorts för medborgarnas trygghet.

Om brister upptäcks är det fastighetsägarnas och inte skattebetalarnas ansvar att ordna till bristen. Fastighetsägarna fick sitt i form av stöd när skyddsrummet byggdes.

UTLANDS-NYTT

Apor och människor

Apforskare har genom åren försökt använda apor som en förklaring till mänskligt beteende. Haken är då att apor faktiskt uppträder olika. Håkan Lindgren har i en artikel i *Svenska Dagbladet* konstaterat att forskare försöker tolka in för tiden aktuellt beteende i hur apfloccar uppträder. När ett visst mänskligt beteende är populärt vänder man sig till en viss typ av apor och när en annan typ av mänskligt beteende är populärt, blir plötsligt en annan apa populär. På 1920-talet studerade Solly Zuckerman babianer och konstaterade att det handlade om våld, dominans och underkastelse. Senare utvecklade biologen Steve Rose en teori om mänskligt beteende som byggde på babianernas beteende.

Efter babianerna gav sig forskarna på schimpanser, som ju genetiskt är mer närbesläktade med människan. Till gruppen människoapor hör schimpansen, orangutan, gorillan och bonobon (som tidigare kallades dvärgschimpans), men inte babianen. Också schimpansen har en hierarkisk samhällsstruktur som bygger på utövande eller hot om utövande av våld. Det togs länge som en modell för hur det mänskliga samhället fungerade. Under senare tid har istället bonobon (dvärgschimpansen) blivit ett populärt studieobjekt. Bonobon som är betydligt mindre utbredd än schimpansen har en mindre aggressiv livsstil och uppträder på ett helt annat sätt jämfört med schimpanserna. Den visar mer empati, hornorna är det dominanta könet och homosexualitet och promiskuitet förekommer på ett helt annat sätt än hos schimpanserna. Plötsligt har bonobon blivit apforskarens modell för hur människan borde vara. Bland annat i en bok av Frans de Waal.

Apforskare och etnologer hämtar inspiration från de djurarter som passar dagens kulturströmningar. Hur vore det om vi kom till insikt om att alla tänkbara beteenden kan finna stöd i djurvärlden och att det tjänar föga att betrakta mindre utvecklade djurarter som en modell

för människan, istället för att studera varför människan nått den sofistikeringsnivå och dominans som faktiskt är fallet. Det finns 7 000 000 000 människor på jorden, 200 000 schimpanser och 50 000 bonobos. Vilken art har i praktiken visat sig vara den som är framgångsrik, något som ju enligt Darwins teori är detsamma som den art som är bäst anpassad till omvärlden.

Rumäner i brottsstatistiken

Svenska myndigheter är paniskt förskräckta inför att berätta om bakgrunden för brottslingar. Och när Polisen lokalt gett "etniska" signalement på tillresande skurkar som varit aktiva i ett visst område har det genast skrikits högt om "diskriminering" och Polisen har tvingats dra tillbaka signalementen, vilket naturligtvis underlättar skurkarnas fortsatta brottsbana.

I Norge kan man få veta mer. I Oslo greps under 2011 350 rumäner för stöld. Under 2012 var det över 600. Tvåa i skurkligan ligger polacker med cirka 100 gripna vardera året, varefter följer Algeriet, Litauen, Albanien och Chile. När det

gäller de fyra sistnämnda länderna är det ofta fråga om tillresande skurkar som utför "arbetet" i samarbete med lokalt förankrade landsmän. Men med lokal hjälp kan de snabbt komma in på marknaden. De tillresande är av naturliga skäl inte kända av Polisen och har därför lättare att ta sig fram obemärkta. Aftenposten berättar om en grupp på fyra rumäner som hann med fyra bostadsinbrott redan första dagen de var i Norge för "att söka arbete". På en dryg månad hann de med 21 bostadsinbrott. Domarna blev på mellan tre år och två månader och tre år och sex månaders fängelse.

Stalin i Gori

Framför stadshuset i Stalins födelsestad Gori stod fram till 2010 en monstruös staty av diktatorn. Då plockades den ner. Nu ska statyn upp igen. Inte framför Stadshuset, men väl några hundra meter bort utanför Stalinmuseet. Museet byggdes 1957 och det är nästan oförändrat sedan dess. Massmördaren framställs som en hjälte. Det finns visserligen ett rum som påstås visa information om några lokala offer för Stalins förföljelser, men det rummet är stängt för allmänheten! Det är den nyvalde borgmästaren i Gori, David Razuadze, som representerar partiet Georgiens dröm som ligger bakom beslutet om Stalin-statyn. (BBC)

GMO-motståndarna är onda

I förra numret av *Contra* berättade vi om genteknikens framsteg och behovet av genmodifierade organismer (GMO). Det finns motståndare mot de framsteg som görs inom gentekniken, motståndare som får Usama bin Ladin och Anders Behring Breivik att framstå som små amatörer när det gäller mänsklig ondska. Bland de värsta motståndarna mot ett samhälle med tillräckligt med mat åt alla hittar vi Greenpeace och stora delar av Miljöpartiet.

Märkligt är att ingen mer än *Contra* vågat tala klartext om detta. Men nu har vi fått gott sällskap i form av Storbritanniens miljöminister Owen Paterson. I en intervju med den brittiska tidningen *The Independent* säger Paterson att GMO-motståndarna representerar

Fram till 2010 stod den här Stalin-statyn framför Stadshuset i den georgiska staden Gori (Stalins födelsestad). Den har varit borta i tre år, men hotar under den nya borgmästaren i Gori att komma tillbaka ett par hundra meter bort, vid Stalinmuseet. Foto: C G Holm.

den rena ondskan. Greenpeace agerar militant mot "det gyllene riset" som vi berättade om i förra numret av *Contra*. "Det gyllene riset" innehåller mer A-vitamin, vilket är ett bristämne i områden där det odlas på försök (Sydostasien). Den som inte får tillräckligt med A-vitamin som liten riskerar att bli blind. Paterson säger: "Det är motbjudande att små barn ska bli blinda och dö på grund av ett fåtal människors motvilja mot teknologin. Jag känner mycket starkt kring denna fråga. Jag menar att vad dessa motståndare företar sig är ren ondska. Det finns inget annat ord för det."

I industriländerna får människor tillräckligt med A-vitamin genom att äta ost, yoghurt och ägg. Men i u-länderna uppskattar man att mellan 140 och 250 miljoner barn under fem års ålder har A-vitaminbrist.

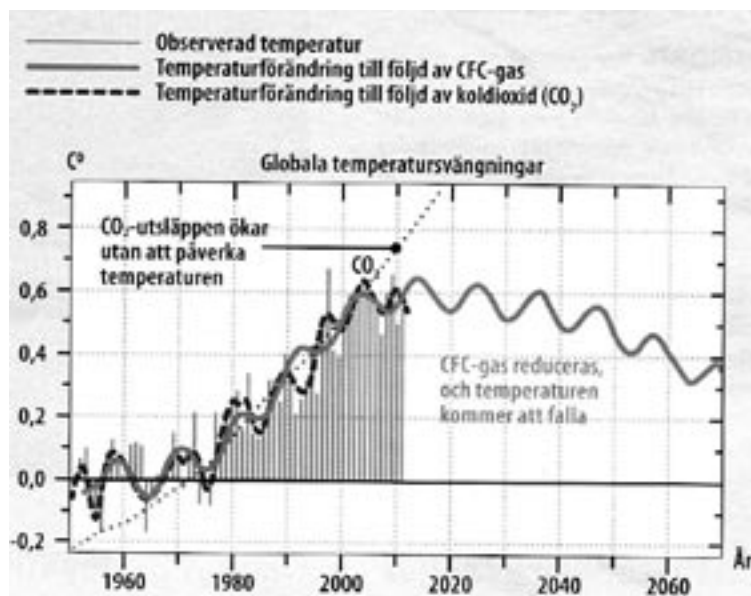
Lugnaste orkan-säsongen på 45 år

När orkanen Katrina drabbade New Orleans 2005 fick vi alla läsa om att det var den globala uppvärmningen som låg bakom de stora skadorna i New Orleans (fakta var att det var en förankrad pråm som slitits från sina förtöjningar och sedan som ett slagträ krossat en av New Orleans skyddsvallar). Orkanen Sandy 2012 drabbade en del av USA som inte är lika drabbat som Mexikanska Golfen (området kring New York), men också då fick vi höra att det var klimatförändringens fel. I år har det dock varit tyst i Nord-

amerika. Orsaken är att det i USA varit den lugnaste sommarsäsongen sedan 1968. Det är det första året sedan 1968 som bara en enda orkan klassad som en orkan av klass ett har nått USAs fastland. 2013 var det år sedan 1968 som hade det lägsta antalet orkaner klassade som en etta. Det var det år sedan 1982 som hade det lägsta antalet stormar som klassades som orkaner (hurricanes) och det var det första året sedan 1994 som inte hade en enda större orkan. Ett normalår har sex orkaner, varav tre stora orkaner. I år har det varit två orkaner och ingen av dem betecknades som en "stor orkan".

Den totala energimängden i årets orkaner har varit 33 procent av vad som är normalt.

(Newsmax)

Koldioxiden är inte boven!

Boven bakom den globala uppvärmningen sedan 1970-talet är inte som man antagit koldioxid utan CFC-gaser [freon är den kanske mest kända]. Det hävdar forskare vid det kanadensiska University of Waterloo i en kontroversiell ny rapport. Enligt beräkningar steg temperaturen globalt från 1950 till 2002 på grund av bruket av CFC-gaser, som är en grupp syntetiska kemikalier. Sedan 2002 har klotet faktiskt kylts av, vilket enligt forskarna hänger ihop med att användningen av CFC-gaser upphört. Enligt rapporten kommer avkylningen att fortsätta.

(Illustrerad Vetenskap)

Koraller klarade sig trots värmechock!

Ett av hoten om jordens temperatur ökar är att korallreven kan försvinna. De tål nämligen inte mycket högre temperaturer än dagens (å andra sidan skulle kanske korallrev börja växa där det är alldeles för kallt idag, men det är en annan fråga). Biologernas utgångspunkt har varit att förstörda korallrev inte kan återhämta sig.

Nu har det visat sig att det går alldeles utmärkt. Ett isolerat korallrev utanför Australiens nordvästra kust, Scott Reef, skadades svårt av tillfälligt höga temperaturer åren omkring 1998. Mellan 70 och 90 procent av korallerna dog 1998. Bara 9 procent av ytan var täckt av koraller efter händelsen. Det tog bara tolv år för revet att återhämta sig och nu är 44 procent av ytan täckt av levande koraller igen.

(Science)

En bättre skola – vem ordnar det?

Det är av opinionsundersökningarna uppenbart att svenska folket är missnöjda med skolan. Särskilt den kommunala skolan. Så har det varit länge. De mest missnöjda har tagit saken i egna händer och startat friskolor eller åtminstone satt sina barn i friskolor.

Folkpartiet har länge varit engagerade i skolfrågor och folkpartiledaren har i decennier arbetat med att skapa en särskild skolprofil för partiet. Partiet har dessutom traditionellt haft en stark ställning i lärarkåren, även om den styrkan försvagats allteftersom de olycksaliga ”68-orna” och deras något yngre meningsfränder blivit det dominerande inslaget i lärarkåren. Folkpartiets profilbygge var framgångsrikt i de breda folklagren. Men när inga nämnvärda framgångar nåtts under sju år börjar Folkpartiets skolprofil krackelera.

Socialdemokraterna försöker erövra frågan, och de har lyckats ganska bra. Det som för bara fem år sedan var solklara frågor för Folkpartiet (i det allmänna förtroendet), domineras idag av Socialdemokrater och Moderater. Folkpartiet har styrt skolfrågorna i sju år och misslyckats, tycks svenska folket tro.

Men att ta sig genom det svenska skol-systemets grundläggande delar tar tretton år. De som började i förskoleklass samtidigt som Lars Leijonborg blev utbildningsminister (och Jan Björklund skolminister) går det här läsåret i klass 7. Och några egentliga reformer genomfördes av naturliga skäl inte det första året.

Ett av paradnumren är höjda lärarlöner. Det är en nödvändig reform. För att vara ärlig, den nuvarande lärarkåren är inte den dynamiska skara som våra elever borde vara förtjänta av. Och det har blivit så för att de duktiga har sökt sig till andra sysselsättningar (i motsats till i Finland, där lärare fortfarande är ett prestigeyrke). De som en gång gick lärarutbildningen och som det varit lite fart på har sökt sig till andra branscher och verksamheter som betalar sig bättre. Att höja lärarlönerna rätt över löser inte problemet. Det kostar bara mer för samma gamla lärarkår. Grundtanken med höjda lärarlöner håller också på att förfuskas. De nyskapade ”karriärlärarpositionerna” (med 5.000 eller 10.000 extra i månadslön, finansierade av staten) förfuskas av

kommunerna. Långtifrån alla kommuner har en enda ”karriärlärare” och de som har har i huvudsak gjort positionerna tidsbegränsade. Det är inte det lockbete för nya lärarstudenter som vare sig regeringen eller vi skulle vilja se.

Rekryteringen till lärarutbildningen har länge varit svag. Vårterminen 2014 studerar 3 studenter för att bli lärare i tyska, 14 för att bli lärare i franska och 38 för att bli lärare i spanska. För hela Sverige! Det har varit möjligt att ta sig in på lärarutbildningen med så låga poäng på högskoleprovet att lärarna troligen haft lägre allmänkunskaper än merparten av eleverna. Våren 2013 var antagningspoängen för dem som sökte till lärarutbildningen via högskoleprovet 0,1! Den som konsekvent svarade alternativ C på högskoleprovet

cg.holm@contra.nu

fick 0,4 poäng (maxpoängen är 2,0). Och tro det eller ej, det var hela 123 personer som togs in till lärarutbildningen med 0,1 på högskoleprovet!

Socialdemokraterna vädrar morgonluft i skolfrågan. Det ligger ju knappast för socialdemokraterna att se till att lärarna blir höginkomsttagare (till vilka räknas de som betalar statlig skatt, i den socialdemokratiska-sverigedemokratiska världen de som tjänar mer än 35.000 kronor per månad, i Alliansens värld de som tjänar mer än 36.300 kronor). Alltså ska

S satsa på mindre klasser och därmed fler anställda. Det kan tyckas vara en sympatisk linje, men tyvärr visar vetenskapliga studier att den inte ger nämnvärda resultat. Länder med mindre klasser når inte bättre skolresultat och när man i vårt land lokalt har ändrat klasstorleken har det inte blivit någon resultatförbättring. Det är att kasta pengarna i ett svart hål. Per-Arne Andersson har varit chef för Avdelningen för lärande och arbetsmarknad på organisationen Sveriges kommuner och Landsting (SKL). Han säger så här i en intervju i Skolindikatorn: ”Antalet elever per klass i den svenska skolan har sjunkit kontinuerligt från början på nittitalet till 2008. I dag är det i snitt färre än 24 elever i varje grundskoleklass. Lärartätheten har ökat. I de framgångsrika skolorna finns inget samband mellan utbildningsresultat och klasstorlek. Den avgörande framgångsfaktorn i klassrummet är lärarens förmåga”. En välkänd socialdemokrat, Irene Wennemo säger att hon tvivlar på klasstorlekens förmåga att förbättra studieresultatet, vad som behövs är mer undervisningstid. Men hennes parti satsar inför valet på mindre klasstorlekar, trots att det inte ger resultat.

Skolan är ett jätteproblem i Sverige. Socialdemokraterna har inte lösningen och det vore tragiskt om en ny våg av socialistiska experiment skulle cementera flumskolan till enorma kostnader.

Skolan kan bli en viktig valfråga 2014. Skolan befinner sig i ett bekymmersamt läge. Utbildningsresultaten är otillfredsställande jämfört med andra länder. Och reformernas effekter dröjer. Det kan bli politisk pajkastning kring skolan som gör att läget försämras istället för förbättras.

Myten om "vardagsrasism" i Sverige

En strukturell rasism antas vara utbredd i Sverige. Med det menas att invandrare ständigt diskrimineras inom alla sektorer i samhället. Den systematiska diskrimineringen anses förklara allt från hög arbetslöshet, låg sysselsättning, underrepresentation och bidragsberoende till sämre utbildning och geografisk segregation. Parallellerna till feminismens grundantaganden om mäns systematiska förtryck av kvinnor är slående. Precis som den feministiska anklagelsen bygger det på ett diffust begrepp som fokuserar på mönster och strukturer där en grupp förtrycker en annan grupp. Och det utan någon som helst bevisning. Men hur ser det egentligen ut? Är svensken en vardagsrasistisk islamofob?

"Den strukturella diskrimineringen i Sverige och i Europa återspeglar den hierarkiska ordning som etablerades i och med kolonialismen. Denna ordning återskapas idag, i globaliseringens bakvatten, när stora delar av den invandrade befolkningen nekas medborgerliga rättigheter och ibland även existensberättigande." (s. 14) Så förklaras begreppet, något omständligt, i en SOU-utredning från 2005 (SOU 2005:41 – Bortom Vi och Dom). Den ena redaktören Masoud Kamali har därefter personifierat tanken om att svenskar är strukturella vardagsrasister. Ett begrepp som i samma utredning förklaras av Philomena Essed: "Begreppet vardagsrasism kan vara ett värdefullt instrument för att se att rasismen som process inbegriper ett oavbrutet, ofta omedvetet, utövande av makt som grundar sig på att såväl privilegierandet av vithet (Frankenberg, 1993) som västerländska framstegskriteriers universalitet

och de (medelbart) europeiska kulturernas företräde tas för givna." (s. 73). Det betyder exempelvis att de kunskaper vi lär ut om kemi, matematik, nationalekonomi, juridik, filosofi och statsvetenskap på våra universitet är en form av vardagsrasismutövning. All kunskap i västvärlden bygger på antagandet att den vite mannen är överlägsen.

Precis som feminismens teorier bygger idén om den strukturella rasismen/diskrimineringen på marxistisk teori. I den tidigare nämnda SOU-utredningen förklarar Masoud Kamali kopplingen: *"Den marxistiska teorin, hävdar även att den strukturella diskrimineringen som en del*

fredrik.runebert@contra.nu

av klassamhället är avsiktlig och baseras på en medveten organisering av det kapitalistiska samhället." (s.35)

De verklighetsfrånvända beskrivningarna av det svenska samhället skulle kunna ignoreras om det inte vore för att dessa citat är hämtade från en statlig utredning som beställdes av den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Till saken hör också att Mona Sahlin, som ansvarade för utredningens direktiv, formulerade uppdraget så att utredningen skulle kartlägga omfattningen av strukturell diskriminering, inte belägga att den verkligen existerar.

Strukturell rasism och islamofobi

Året efter förlorade Socialdemokraterna makten, och då borde väl folket ha fått säga sitt om dessa orealistiska idéer? Problemet med den slutsatsen är bara att moderaten Mikael Odenberg formulerade följande i en kammardebatt 1999: *"Huvudskälet ligger i den trångsynthet, den inskränkthet och alla de fördomar som vi har, vi som brukar kalla oss för vanliga hederliga svenskar."* Innebörden av orden är detsamma som citaten ovan, med den skillnaden att även vardagssvensken kan förstå vad som sägs. Ett konkret exempel på att dessa idéer lever kvar även inom

Alliansregeringens domäner är utnämningen av Angeles Bermudez-Svanqvist till generaldirektör för Arbetsförmedlingen. I en intervju med *Dagens Nyheter* i september 2011 förklarade hon att: *"Vi måste tala klarspråk – vi har en diskriminering på arbetsmarknaden i Sverige. Det är därför 200 000 utrikesfödda står utanför."* Med andra ord beror den höga arbetslösheten bland invandrare, eller utrikesfödda, på att företag som anställer systematiskt diskriminerar de som heter något exotiskt, eller ser annorlunda ut. Några bevis för dessa påståenden presenterade inte generaldirektören (som senare fick sparken av andra skäl). Arbetsmarknadsministern Hillevi Engström är på samma linje, även om hon som politiker är mer försiktig i sina uttalanden. I *Dagens Industri* under samma höst sade hon att 1 400 ingenjörer är inskrivna som arbetslösa på arbetsförmedlingen i Västra Götaland, samtidigt som industrin klagar över att de inte kan hitta rätt kompetens till sina vakanser. Budskapet är alltså att arbetsgivare i Sverige tycker att det är värt att förlora pengar bara för att få utöva privilegiet att nobba en utrikesfödd ingenjör.

Men trots att alliansregeringen har påtagit sig strukturalist-ideologin är inte den tidigare utredaren Masoud Kamali nöjd. Så här skriver han om den dåvarande integrationsministern och tillika folkpartisten Nyamko Sabuni i *Newsmill* (2010): *"Sabuni har varit en draghjälp för Sverigedemokraternas valseger i senaste valet. När Folkpartiet i början av 2000-talet kopierade den danska rasistiska modellen (vilket visades öppet i programmet "att göra upp med snällheten" som sändes i SvT) lanserades den med hjälp av personer med invandrabakgrund som till exempel Sabuni för att gardera sig mot att bli anklagad för rasism. Att använda personer med invandrabakgrund för att bedriva en rasistisk politik och debatt är numera väletablerat i många europeiska länder som Frankrike, Danmark, Holland och Belgien."* Nyamko Sabuni reduceras därmed till en marionett som bara fjäskar för vita.

Ett näraliggande påstående är att islamofobi är utbredd i det svenska samhället, och i västvärlden som helhet. Muslimer och islam får mycket kritik i media och bland vissa "populistiska" politiker. Men de enkätundersökningar som gjorts över tid, såsom integrationsbarometern, mångfaldsbarometern och studier från *Forum för levande historia* visar att islamofobi inte är mer utbredd än antisemitism eller andra fördomsfulla uppfattningar. Attitydundersökningar från *European Social Survey* visar även att svenskar har minst negativ syn på muslimer bland de 26 europeiska länder som ingår i studierna. Det finns helt enkelt inga empiriska bevis för att islamofobi är särskilt utbredd, även om det givetvis är belagt att den existerar.

Vad man däremot har kunnat se genom att studera medierapportering och politiska uttalanden är att synen på muslimer och islam har förändrats över tid. Johan Cato som 2012 gav ut en avhandling om hur svensk offentlig politik har hanterat frågor om islam menar att en stor omsvängning har gjorts. Före 1989 bedömdes muslimer enbart efter religionen islam, såsom innebörden av halalslakt. Men därefter började man behandla muslimer som en sammanhållen grupp som kan generaliseras utöver religionens domäner. Nu däremot delas muslimer upp i fredliga muslimer och islamister, där den första gruppen är beredd att integreras i det svenska samhället medan islamisterna betraktas som reaktionära och våldsamma.

Utvecklingen tyder på att samhällsdebatten har blivit mer nyanserad där man inte längre buntar ihop alla muslimer utan gör åtskillnad mellan fundamentalister och mer sekulära muslimer vars religionsutövning kan jämföras med den kristna synen på religionens uppgifter i samhället. En sådan uppdelning gör också analysen av integrationen mer genomtänkt. Den amerikanske forskaren Mahmood Mamdani anser dock att uppdelningen mellan onda och goda muslimer är konstlad. Men en genomsökning på Google ger vid handen att den uppfattningen inte är särskilt utbredd i Sverige. En möjlig kritik kan vara att man buntar ihop goda muslimer i en grupp och inte utvecklar analysen till att muslimer exempelvis kan ingå i olika traditioner och vara mer eller mindre sekulära. Men det borde inte vara särskilt kontroversiellt att

konstatera att synen på muslimer har blivit mer nyanserad över tiden.

Tre stadier invandringspolitik

Svensk invandringspolitik har gått igenom tre stadier. Före 1970-talet var politiken outtalad men var i praktiken en assimileringspolitik. Den stora arbetskraftsinvandringen gjorde att de som flyttade till Sverige ansträngde sig för att komma in i det svenska samhället. Men från 1970-talet började politikerna anstränga sig mer för att formulera en politik vilket kan sammanfattas med invandrings- och minoritetspolitik. Minoritetsbefolkningen skulle få stöd från staten att bevara sin kollektiva identitet och få hjälp att stärka den egna kulturen i mötet med majoritetskulturen. Det var då hemspråksundervisning, som infördes 1968, blev en viktig del av svensk politik. I mitten av 1990-talet kom en tredje förändring i synen på svensk invandring, integrationspolitiken såg då sitt första dagsljus. Integrationspolitiken innebär att ansvaret för anpassningen till en stor invandring delades lika mellan minoritetskulturen och majoritetskulturen. De nytilkomna skulle inte längre behöva ta seden dit de kom, utan eventuella anpassningar skulle ingå i ett samhälleligt förhandlingspel med majoritetskulturen. Den mångkulturella visionen föddes och synen på den svenska kulturen blev alltmer nedvärderande bland politiker.

Det är mot den bakgrunden man ska förstå att en statlig utredning anklagar svenska befolkningen för systematisk vardagsrasism. Problemet med den beskrivningen är dock att den inte har särskilt mycket med verkligheten att göra. Trots att beskrivningen av invandringen har blivit mer kritisk och problematiserande, och trots att Sverigedemokraterna har blivit invalda i Sveriges riksdag har inte allmänhetens syn på invandringen blivit mer negativ över tid. Tvärtom, inställningen till invandring och invandrare har mjuknat och allt fler har en öppen och accepterande hållning till invandring. Statsvetaren Marie Demker har jämfört attityderna över tid genom att analysera SOM-undersökningarna från Göteborgs universitet. År 1992 svarade 65 procent ja på frågan om det är ett bra eller mycket bra förslag att ta emot färre flyktingar i Sverige. År 2011 svarade 41 procent likadant. Året efter steg andelen till 45

procent. På påståendet om det finns för många utlänningar i Sverige instämde 52 procent helt eller delvis när frågan ställdes år 1993. Motsvarande siffra 2009 var 36 procent. På frågan om man kan acceptera att en invandrare blir ingift i den egna familjen minskade nejsvaren från 25 procent 1993 till 12 procent 2009. Givetvis varierar andelen negativa från år till år, men över tid finns det en tydlig nedåtgående trend. Jämförande internationella studier visar dessutom att svenskar är mindre fördomsfulla och kritiska till invandrare och invandring.

Ett möjligt motargument från utredaren Masoud Kamali skulle kunna vara att det bara är en läpparnas bekännelse. Att svenskarna säger en sak men gör något helt annat. Men en indikation på att även beteenden följer samma linje som enkätundersökningarna är sysselsättningsutvecklingen. Mellan åren 2000 och 2010 ökade sysselsättningen med 250 000 personer. Av dessa 250 000 personer utgjorde utrikesfödda 160 000 personer. Och därmed stod inrikesfödda enbart för 90 000 av sysselsättningsökningen. Invandrarjobben stod alltså för 64 procent av sysselsättningsökningen. Det är långt mer än den andel som invandrare står för i befolkningsstatistiken.

Paradoxal utveckling

En sådan utveckling motsäger påståendet att rasism och diskriminering är inbyggd i den svenska samhällsstrukturen. Därmed är det inte orimligt att lägga hela bevisbördan på de som talar om förtryckarstrukturer. Så hur kan då Sverigedemokraterna ha fått så stora framgångar i opinionen när svenskar har blivit mindre negativa till invandring över tid? En teori kan vara att de som fortfarande svarar att de är kritiska till invandrare och invandring har ett starkare engagemang än tidigare och därmed är mer benägna att riskera sin röst på ett parti som inte kommer över fyraprocentsspärren. En annan förklaring kan vara att partiet blivit mer rumsrent, och betar sig i mångt och mycket som ett etablerat parti, och att detta gör att många är beredda att lägga sin röst på partiet. På 1990-talet fanns det många rasister, som senare blev nationaldemokrater, kvar i partiet. Vilket kanske gjorde att väljarna hellre valde att lägga sin röst på ett till en början sansat invandringskritiskt parti

Fortsättning på nästa sida

Helle Klein

Socialist och Israel-hatare i prästkappa

Säga vad man vill om Helle Klein, men hon lämnar få oberörda med sin ofta hatfyllda och alltid enkelspåriga debatteknik och retorik. Hennes uppenbara inflytande över Svenska kyrkan är som jag ser det ett riktmärke för hur långt förfallet gått inom vår en gång så rekordrika folkkyrka. Helle Louise Klein föddes i Enskede i södra Stockholms-området 1966. Hon kommer från en bemärkt judisk släkt där hennes farfars far Gottlieb Klein (1852–1914), som avancerade till överrabbin i Stockholms judiska församling, invandrade från vad som i dag är Ungern. Rabbi Klein uppges ha företrätt en liberal strömning inom judendomen.

Liberalism är en ideologisk beteckning som rimmar illa med Helle Kleins egen åskådning. Hon är snarare en socialist som inte gör åtskillnad mellan politik och religion, utan snarare använder religionen som redskap för att föra ut sina egna radikala budskap vare sig dessa handlar om feminism, Israel-hat eller så kallad anti-rasism.

Hätska utfall mot Israel

Familjen Klein konverterade tidigt till en sekulärt präglad kristendom, och Helles tidigaste form av engagemang bestod i medlemskap i Socialdemokratiska ungdomsförbundet (SSU). 1991–95 var hon politisk chefredaktör för S-tidningen *Örebro-Kuriren*, för att därefter fungera som ledarskribent på *Aftonbladet*. 2001 tillträdde hon som politisk chefredaktör

som Ny demokrati. Ett parti som dessutom hade karismatiska ledare.

Så när verkligheten ser ut som den gör, varför är det då så populärt med strukturer? I tidskriften *Axess* nummer 5, 2013, anför författaren och journalisten Thomas Gür tre förklaringar.

- Skillnaden mellan politiska målsättningar och verkliga utfall måste förklaras för väljarna på något sätt. Därför skyller man på en struktur i stället för att själv ta på sig ansvaret för den

vid sistnämnda tidning.

Helle Kleins hela publicistiska karriär kantas av hätska utfall mot den judiska staten Israel, varmed Klein sällar sig till den skara av "självhatare judar" som innehåller namn som bland andra publicisten Göran Rosenberg, barnläkaren och stalinisten Henry Ascher samt konstnären, musikern och vänsterpartisten Dror Feiler. Dessa tenderar att se Mellanösterns enda demokrati som helvetet på

tommy.hansson@contra.nu

jorden.

Bloggen Sapereau! belyste för några år sedan i ett inlägg Helle Kleins Israel-fientlighet utifrån en ledarartikel hon skrivit i *Aftonbladet* den 31 mars 2009. Klein menade här att Israel fått "sin mest högerextrema regering någonsin", detta trots att regeringen innehöll socialdemokratiska medlemmar. Hon anklagade helt felaktigt utrikesminister Avigdor Lieberman för att vilja "rensa Israel från landets arabiska invånare"

Om Helle Klein noterat att de palestina-arabiska organisationerna Hamas i Gaza och Fatah på den så kallade Västbanken – det vill säga Judéen och Samarien – båda vill se ett judenrein "Palestina" så har det undgått mig. Kanske bekymrar det henne inte alls.

Enligt Klein i samma ledarartikel finns det vidare "många skäl att se över relationerna mellan EU och Israel. Förutom den flera decennier långa ockupationen

förda politiken. Dessutom gör strukturbegreppet att politikerna inte behöver anklaga sina väljare direkt för rasism utan kan gömma sig bakom abstrakta begrepp.

- Teorierna om strukturer passar väl in i en civilisationskritisk syn på västvärlden som är ett populärt perspektiv inom politisk vänster.
- Offermentalitet och martyrskap har i svensk samhällsdebatt blivit en hårdvaluta som kan växlas in till politiska och

av Gaza och Västbanken finns ett oändligt antal brott mot mänskliga rättigheter och mot internationell och humanitär rätt. Bosättningarna och byggandet av en mur på palestinsk mark hör till de mest tydliga."

Sapereau! påpekar helt riktigt att "bosättningarna är ärligt köpta till skillnad från många arabers illegala bosättningar i östra Jerusalem". Sapereau! framhåller även att den så kallade muren i realiteten till övervägande del utgörs av ett stängsel, som dessutom inte alls uppförts på "palestinsk mark" – det finns nämligen inga inga fastställda gränser mellan Israel och de palestinska områdena utan endast en stilleståndslinje mellan Israel och Jordanien.

Jag tror dessa exempel räcker för att illustrera hur Helle Klein bygger sina återkommande angrepp på staten Israel på faktaförfälskning och rena lögn. Det behöver kanske inte framhållas att hon entusiastiskt stödde *Aftonbladets* då nytilträdde kulturredaktör Åsa Linderborgs publicering av Donald Boströms antisemitiska artikel 2009, där Boström torgförde en skröna om hur israeliska soldater sålde organ från döda palestinier. Artikeln förorsakade en mindre kontrovers i det diplomatiska umgänget mellan Sverige och Israel.

När Helle Klein ställts inför anklagelser om antisemitism har hon gjort det till en vana att hänvisa till att "min farfars far var överrabbin". Att judiskt påbrå långt ifrån behöver vara något hinder för en an-

sociala framgångar. Den nuvarande politiska kulturen gör att det är lättare att få gehör för sina politiska krav om man gör sig själv till offer.

Dessa tre förklaringar belyser det faktum att dåvarande integrationsminister Mona Sahlin och vänstersociologen Masoud Kamali fann varandra och varför många allianspolitiker, i något försiktigare ordalag, för denna struktursyn vidare i svensk samhällsdebatt.

tjudisk och/eller antisemitisk inställning visar dock ovan nämnda exempel samt för den delen det mest kända exemplet av alla, nämligen Karl Marx, vars judiska familj i likhet med Helle Kleins egen konverterade till kristendomen av opportunistiska skäl.

Präst i Svenska kyrkan

Helle Kleins minst sagt förmånliga anställningsförhållanden på *Aftonbladet* – hon tjänade 140 000 kronor i månaden, hade en fällskärm på 2,3 miljoner samt tjänstebil – gjorde det möjligt för henne att utbilda sig till präst i Svenska kyrkan.

Hon prästvigdes den 13 januari 2008 och kom därefter att tjänstgöra som pastorsadjunkt i Nacka församling och därefter som präst i Sofia församling på Södermalm i Stockholm. Klein anlätades även som kolumnist i Svenska kyrkans organ *Kyrkans Tidning*, men fick sparken av tidningens chefredaktör Anders Ahlberg, enligt uppgift beroende på hennes återkommande angrepp på politiskt inkorrekta präster som Helena Edlund och Annika Borg.

Dessa anklagades av Klein för att normalisera ”främlingsfientliga krafter i kyrkan och samhället” och för att företräda ”bruna åsikter”. De förklarades också stå för ”en ideologi som ledde till folkmord”. Även den teologiskt konservative prästen Dag Sandahl har utsatts för liknande påhopp på grund av att han medarbetat i *Dispatch International*. Om Klein någon gång kritiserat den kommunistiska folkmordsideologi som ledde till minst 100 miljoner människors utplånande, så har det i alla fall inte noterats av mig och sannolikt inte av några andra heller. När Helle Klein vek ut sig i en stor och underdånigt svassande intervju i *Svenska Dagbladet* den 28 april 2013 presenterades hon som ”En sökare och en rebell i en och samma kropp med en inre motor som ständigt är på högvary.” Hon hade då lämnat såväl *Aftonbladet* som prästyrket och skulle några dagar senare tillträda en tjänst som chefredaktör och ansvarig utgivare – så kallad publisher – på fackförbundstidningen *Dagens Arbete* med närmare en halv miljon i upplaga.

Klein menade i intervjun att ”...mitt kall är att bilda opinion och förmedla evangelium.” På frågan om hur hennes Israel-kritik rimmade med hennes egen etniska judiskhet svarade hon: ”Att man

Med en gedigen bakgrund från socialistiska media utbildade sig Helle Klein till präst. Men vänsterpolitiken fortsatte hon att föra i prästkappa.

är kritisk till en stats politik innebär inte att man kritiserar det judiska – tvärtom.” Slutsatsen av Kleins grumliga resonerang blir att ju våldsammare kritik som riktas mot Israel, som tillkom med det enda syftet att ge världens förföljda judar ett nationalhem, desto mer prejudisk är man. Tro det den som vill.

Seglora Smedja – kyrkans Expo

I SvD-intervjun förklarade sig Helle Klein även vara ”besviken på kyrkan”, detta därför att denna inte ”tydligare står upp mot rasism, främlingsfientlighet och islamofobi”. Den kristofobi som lett till att tiotusentals kristna förföljts och massakrerats i konflikter i Syrien och Egypten samt rutinmässigt får sina mänskliga rättigheter kränkta i den övriga arabvärlden och i de få kvarvarande kommunistiska diktaturerna, verkar inte bekomma Helle Klein det minsta.

Kleins kritik mot Svenska kyrkan verkar för övrigt ha tagit skruv. Under Almedalsveckan i juli i år lobbade ärkebiskop Anders Wejryd i sammanträffanden med migrationsminister Tobias Billström (M) och integrationsminister Erik Ullén (FP) febrilt för, att vi skulle få en ännu mer generös immigrationspolitik än den vi nu har.

Ett viktigt forum för Helle Kleins åsikter är tankesmedjan Seglora Smedja, som hon tillsammans med den fränskilda

prästen Ewa Lindqvist Hotz var med och bildade 2008. Den påstår sig vilja verka ”i kritisk solidaritet med Svenska kyrkan och bilda opinion för öppenhetens och mångfaldens samhälle”. Seglora önskar även slå ett slag för en ”progressiv teologi” inom kristendom, judendom och islam.

Särskilt mycket bevänt med öppenhet och mångfalden är det dock inte. Seglora Smedja brukar betraktas som ”Svenska kyrkans Expo”, som för register över kyrkoaktiva som inte delar den egna ”progressiva teologin” och/eller avviker från den politiska vänstermallen. Dessa brännmärks ofta som svårartade ”rasister”, ”främlingsfientliga” och så vidare.

Den kristne publicisten Marcus Birro tillhör dem som sätter ett stort frågetecken för Seglora Smedjas verksamhet och framtoning. I en bloggtext i den kristna tidningen *Världen idag* den 15 februari 2013 framhåller Birro under rubriken ”Aldrig jag ger pengar till Helle Klein” – detta i anledning av att Seglora Smedja tilldelats stiftskollekter som ekonomiskt stöd – bland annat: ”Kollekter ska gå till människor som verkligen behöver dem, inte till socialdemokratiskt styrda tankesmedjor. Helt otroligt.”

Marx hatevangelium

Avslutningsvis tillåter jag mig dra slutsatsen, att det ”evangelium” som Helle Klein säger sig vilja föra ut har betydligt mer med det socialistiska hatbudskap som en annan självhatande jude, Karl Marx, kolporterade ut, än med Jesu kärleksbudskap. Det är upprörande att politiska hatmånglare som Helle Klein tillåts utöva något som helst inflytande över en andlig institution som en kyrka skall och bör vara.

Klein kan lämpligen meditera över följande Jesu ord, återgivna i Matteusevangeliet 10:15, i samband med att han sände ut sina tolv lärjungar till Israels städer och byar:

”Amen säger jag er: För Sodoms och Gomorras land skall det på domens dag bli drägligare än för den staden.”

Det vill säga de städer som inte tog emot lärjungarna skulle råka värre ut än syndanästena Sodom och Gomorra, vilka av Gud utplånades av eld och svavel från himlen. Byt bara ut ordet ”staden” mot ”kyrkan” så tror jag Helle Klein förstår budskapet. ☞

Förföljelsen mot kristna i Mellanöstern allt värre

Kristna har bott i Mellanöstern i 2000 år. För hundra år sedan var 20 procent av befolkningen kristen. Andelen har minskat snabbt på grund av förföljelser riktade mot den kristna minoriteten. Och trycket har tilltagit under de senaste åren. I den syriska staden Homs fanns bara för några år sedan 80 000 kristna. Enligt uppgift mördades stadens siste kristne i oktober 2012, sedan den syriska oppositionen erövrade staden. Också i andra länder i området minskar antalet kristna. Det är dags att protestera.

Kristendomens rötter står att finna i Mellanöstern och under 500-talet var kristendomen den helt dominerande religionen i området. Arabernas erövringar på 600- och 700-talen trängde tillbaka kristendomen och ersatte den med islam, men fram till våra dagar fanns det betydande kristna minoriteter i så gott som alla länder i Mellanöstern, med undantag för den arabiska halvön.

En miljon judar försvann på sjuttio år

Det fanns också fram till slutet av 1940-talet betydande judiska grupper, men dessa, som uppgick till inemot en miljon människor, jagades iväg till den nybildade staten Israel. Fler judar från arabländerna flydde till Israel än antalet muslimer som flydde från Israel! De judar som var kvar i arabländerna har levtt ett mycket svårt liv och så gott som överallt är den judiska folkspillran åldrande och på sikt utdöende. I Irak utvisades från 1951 alla judar (även irakiska medborgare) som vägrade att skriva under en "antisionistisk deklaration". I Irak fanns 150 000 judar 1941, idag finns möjligen någon enstaka. I Libyen berövades judarna medborgarskapet 1961, i Algeriet 1962. 150 000 judar flyttade från Algeriet till Frankrike. I Egypten fanns 1948 75 000 judar, idag ett hundratal.

Idag finns det knappt några judar att trakassera i Mellanöstern (utanför Israel). Under de senaste decennierna har därför kristna utsatts för diskriminering och förföljelse i Mellanöstern, nu är det de som är syndabockar för de egna regimernas misslyckanden.

Judarna flydde främst till Israel, de kristna flyr i stor utsträckning till Europa och Amerika. De kristna har klarat sig 1400 år under arabiskt herravälde, men

nu tycks det ske radikala förändringar som på sikt hotar den kristna folkgruppens existens.

Kristendomens urhems renas på kristna

Så sent som för hundra år sedan var en femtedel av Mellanösterns befolkning

geza.molnar@contra.nu

kristen. De var visserligen politiskt underordnade den muslimska majoriteten, men de kunde utöva sin religion. Muhammed själv hade uttalat att man skulle behandla "bokens folk", det vill säga judar och kristna, bättre än månggudadyrkarna. Både judar och kristna kunde få behålla livhanken om de betalade den extra straffskatten på icke-muslimer, jizya. Månggudadyrkarna hade enbart valet av rättning eller konvertering till islam. Bara de som valde konvertering överlevde.

Troligen hade Muhammed aldrig hört talas om det gamla Persiens traditionella religion zoroastrismen, en religion som när det gäller sofistikeringsgrad och etik var helt annorlunda än primitiva naturreligioner i omkringliggande områden. Hade Muhammed hört talas om zoroastrismen hade han möjligen behandlat den på samma sätt som kristendom och judendom. Nu blev det istället så att när de arabiska erövrarna nådde Persien behandlades zoroastrerna på samma sätt som månggudadyrkarna i andra länder och idag finns det knappast några zoroastrer kvar i Iran (25 000). De få som har bevarat den zoroastriska kulturen och religionen bor huvudsakligen i Indien, men även den gruppen är liten, bara cirka 70 000. Den gamla statsreligionen i Iran – och dominerande religion i 2000 år – finns alltså inte i praktiken kvar ens i sitt

kärnland.

Den kristna folkgruppen som för hundra år sedan alltså utgjorde 20 procent av Mellanösterns befolkning är idag nere på 5 procent. Och utvecklingen neråt fortsätter i accelererande takt, på grund av ett allt hårdare tryck från de muslimska härskarna.

Det började med armenerna

Först ut, och det var för länge sedan, var turkarna. Åren omkring 1915 genomfördes ett regelrätt folkmord mot den kristna armeniska folkgruppen, som främst bodde i det som idag är nordöstra Turkiet och då kallades Västra Armenien. Även Cilicien, kustområdet vid Medelhavets nordöstra hörn, var kristet och armeniskt. Turkiska trupper jagade ut armenierna i öknen där de svalt ihjäl, många sköts också ihjäl direkt. Mycket aktiva i förföljelsen av armenierna var kurderna, som såg chansen att ta över jordegendomar efter mördade armenier. Muslimska kurder är nu dominerande befolkning i de områden som så sent som för hundra år sedan huvudsakligen befolkades av kristna armenier. Kurderna känner sig idag dock knappast nöjda med turkarnas attityd mot dem, men för hundra år sedan var de två folkgrupperna såta allierade för att utrota de kristna armenierna. Både turkar och kurder är sunni-muslimer. Idag finns det bara 40 000 armenier kvar i Turkiet, nästan alla i Istanbul. De kristna utgör en tusendel av Turkiets befolkning! 1914 handlade det om flera miljoner kristna armenier i det område som idag är Turkiet, och då främst i de östra delarna.

Kristna hade bättre skydd av diktatorerna

Det blir inte alltid lättare när demokratiskt valda regimer ersätter auktoritära. I

För hundra år sedan var 20 procent av befolkningen i Mellanöstern kristna. De levde som en minoritet i muslimskt kontrollerade länder sedan mer än tusen år. 1915 började förintelsen av armenierna i Turkiet. Idag finns det bara 40 000 armenier kvar i Turkiet – en halv promille av landets befolkning. För hundra år sedan bodde det flera miljoner armenier i det som idag är Turkiet. I Armeniens huvudstad Jerevan brinner en låga för de många miljoner armenier som mördades under folkmordet på armenierna i Turkiet. Idag är de kristnas situation utsatt i flera andra länder i området – exempelvis Syrien, Egypten och Iran. Foto C G Holm.

Egypten vann det Muslimska brödraskapets kandidat Mohammed Morsi en hårfin seger i presidentvalet. Hans seger gick snabbt ut över de kristna, vars möjligheter att utöva sin religion begränsades. Kyrkor brändes ner och de hårda lagarna om religionsbyte (det vill säga förbud mot byte från islam till kristendom, att byta åt andra hållet är tillåtet) tillämpades mer strikt än tidigare. Det är för övrigt förenat med dödsstraff att byta religion från islam ibland annat Iran, Saudiarabien, Afghanistan, Sudan och Jemen.

När Morsi störtades av militären hälsades det i stort sett med glädje bland de kristna kopterna, som är Egyptens ursprungsbefolkning och omfattar cirka 10 procent av invånarna. Samma kopter som bara ett drygt år tidigare hade deltagit i protesterna mot diktatorn Mubarak på Tahrir-torget i Kairo hade nu kommit till insikt om att militären trots allt var en viss garanti för kopterna att få behålla sin religion. Kopterna i Egypten är en befolkning på 8 miljoner, 100 000 har flytt under det sista året. I byn Dalga med 15000 invånare har det Muslimska brödraskapet,

som kontrollerar den lokala administrationen, infört jizya. Skatten genomdrivs "utan undantag" för alla kristna

I Syrien tillhör presidenten Bashar al-Assad den ganska lilla muslimska folkgruppen alawiterna, som anses vara en del av shia-islam. Alawiterna ses inte med blida ögon av den stora majoriteten sunni-muslimer och Assad har därför, även om han haft diktatoriska befogenheter, sett till att hålla sig väl med de folkgrupper som kunnat balansera den sunni-muslimska majoriteten. Dit hör vid sidan av alawiterna (12 procent) även de kristna (10 procent), men också druser (3 procent) och övriga shia-muslimer (1 procent). Den "arabiska vårens" syriska variant har varit koncentrerad till sunni-muslimer. Sunni-muslimerna, som utgör en majoritet av Syriens befolkning, har känt sig förtryckta av den alawitisk-muslimska regimen, och när de fått chansen har vreden riktat sig inte bara mot regimen, utan mot alla kristna. Syriens tredje största stad Homs med 650 000 invånare hade för några år sedan 80 000 kristna (12 procent). Sedan den syriska oppositionen

tog över kontrollen över staden har de kristna jagats iväg eller dödade. Det uppges att den siste kristne mördades i oktober 2012. På bara några år försvann alltså 80 000 kristna i en enda stad! I områden med kristen befolkning har jizya införts. En kristen affärsägare krävdes av sunni-muslimerna på 400 000 kronor i skatt, alternativet var att muslimerna dödade hela hans familj, detta enligt en rapport i den amerikanska tidningen *Christian Science Monitor* (nu en nättidning, men med en bakgrund som en av USAs allra främsta kvalitetstidningar på papper).

Kristna är gruppen som drabbas mest av religiös förföljelse

I Irak fanns det en kristen folkgrupp på över en miljon fram till krigsutbrottet 2003. Sedan dess har över hälften av de kristna flytt landet eller mördats. Den folkgrupp som kallas kaldéer var i huvudsak kristen. Den har varit bosatt i närheten av skärningsområdet mellan kurder och araber i omgivningarna av städerna Kirkuk och Mosul. Den kaldeiska kyrkan tillhör den romersk-katolska kyrkan. Den kaldeiske ärkebiskopen Paulos Faraj Rahho kidnappades och mördades 2008.

Organisationen *Aid to the Church in Need* hävdar att 75 procent av all religiös förföljelse i världen riktas mot kristna. 105 000 kristna dödas årligen på grund av sin religion. Flertalet i samband med våldsdåd från muslimska grupper eller muslimska stater.

Organisationen uppskattar att 200 miljoner kristna lever under våldshot och ytterligare mellan 350–400 miljoner kristna utsätts för diskriminering. Sammanlagt finns det över 2 miljarder kristna i världen.

Våldsdåd mot kyrkor och kyrkobesökare

I september i år sprängde två muslimska självmordsbombare sig själva i den aglikanska Allhelgonakyrkan i Peshawar i Pakistan. Det skedde i samband med söndagsgudstjänsten och 85 församlingsmedlemmar dödades och mer än 100 skadades. Allhelgonakyrkan var ett historiskt monument byggd redan 1883 – faktiskt med vissa arkitektoniska drag lånade från den lokala muslimska kulturen. Kyrkan hade både en kupol och fyra torn som liknade minareter.

Ett sjuttioatal kristna mördades vid ett attentat mot en kyrka i Bagdad i oktober 2010.

I Egypten brändes 42 koptiska kyrkor ned bara i augusti. En av kyrkorna hade rötter från 200-talet och alltså en 1800 år lång historia. Det anses allmänt att evangelisten Markus grundade den egyptiska kyrkan i Alexandria bara några decennier efter Jesu död.

Det är anhängare till den förra presidenten Muhammed Morsi som står för de värsta attackerna mot kristna i Egypten. På en webb-sida kopplad till Morsi-anhängarna kunde man efter mordbränderna mot de koptiska kyrkorna läsa: "Att bränna religiösa byggnader är ett brott, men det är ett värre brott för kyrkan att förklara krig mot islam och muslimer. För varje aktion finns en reaktion". Samma sajt har gjort den koptiske påven Theodoros II medansvarig för att 500 Morsi-anhängare dödades av militären. Naturligtvis har inte kopterna förklarat krig mot muslimerna, de vet att de är en minoritet som måste anpassa sig till majoriteten. Men de deltog i protesterna mot Muhammed Morsis alltmer intoleranta och diktatoriska politik, som främst gick ut över de kristna. Morsi fick 51,7 procent av rösterna i presidentvalets andra omgång 2012. Flertalet kopter stödde däremot Ahmed Shafik, som fick 48,3 procent.

Förföljelser i Afrika söder om Sahara

Också i andra delar av världen har förföljelserna mot de kristna blivit allt svårare under senare år. I Nigeria är landet splittat mellan det muslimska norr och det kristna söder. I gränstrakterna bedriver den muslimska organisationen Boko Haram hänsynslösa attacker mot de kristna. Det handlar ofta om att döda kyrkbesökare. Boko Haram har förklarat att de kristna måste flytta eller dö.

I Mali genomfördes 2012 en kupp av grupper som ville göra landet helt muslimskt. De kristna utsattes för förföljelse (och den svenske motorcykelturisten Johan Gustafsson sitter fortfarande som gisslan efter att muslimer gripit honom på ett hotell i Timbuktu 2011). 200 000 kristna flydde från Mali och många kyrkor utplånades.

I Elfenbenskusten tog muslimer (från norra delen av landet) under ledning av Alassane Outtara över makten efter ett omstritt val 2010. Maktövertagandet skedde med Västs stöd. Inte ens Socialdemokraterna ställde upp för sin kollega i Socialistinternationalen Laurent Ggabo (å andra sidan ställde Socialdemokraterna inte heller upp för sina lite mindre de-

mokratiska partikamrater presidenterna Ben Ali i Tunisien och Hosni Mubarak i Egypten i samband med den arabiska våren).

Också i Europa utsätts kristna för diskriminering och förföljelser när muslimer har kontrollen. Turkiet har vi nämnt ovan. Istanbul (Konstantinopel) var en gång den österländska kristenhetens centrum och staden var i 1000 år ett centrum för grekisk kultur. Idag är bara 3000 av Istanbuls befolkning på 13 miljoner greker. Så sent som på 1920-talet fanns det 120 000 greker i en stad med 500 000 invånare.

I Bosnien-Hercegovina fanns 440 000 kroatiska katoliker, som deltog i den bosnisk-kroatiska koalitionen mot de ortodoxa bosnienserberna. Efter krigets slut har den kristna befolkningen halverats. Sarajevo som en gång var ett mönster av mångkultur och interreligiös tolerans blir en alltmer muslimsk stad. Numer ges inga bygglov för byggande av nya kyrkor, men det är naturligtvis inget problem att bygga moskéer.

Sveriges Kristna Råd protesterar

Sveriges Kristna Råd, som är en samling ledande företrädare för olika svenska kyrkor, med ärkebiskopen Anders Wejryd, katolske biskopen Anders Arborelius och Pingstkyrkornas föreståndare Pelle Härnmark i spetsen, samlade sig till en protestartikel i Aftonbladet i början av september. De skriver bland annat: "Egyptens kristna har i århundraden levt sida vid sida med sina muslimska grannar. Många har kämpat tillsammans för demokrati under den arabiska våren. Upptrappningen av våldet i det politiskt destabiliserade Egypten förlamar nu samhällets alla viktiga funktioner och skördar offer av döda och skadade människor. För extremistiska grupper har landets kristna befolkning, inte minst den Koptiska ortodoxa kyrkan, blivit en måltavla för hat och förakt." "De senaste veckorna har kyrkor med ett kulturellt arv från 200-talet förstörts och oroligheterna har begränsat kyrkans sociala arbete avsevärt. Religiös och etnisk samlevnad sitter allt trängre när moderata krafter förlorar mot extremister och när gamla oförrätter och obalanser ska rättas till med hat och vedergällning" "Den arabiska våren har förbytts i höst. Kristna i Mellanöstern behöver vår solidaritet."

BREV TILL CONTRA

Några tankar om Sveriges försvar

1. Hela Sverige skall försvaras

Hoten idag är ökande med upprustning både i Ryssland, Indien och Kina samt nedrustning i USA och hotbilden är mångfasetterad. Samtidigt har vår militärutbildning av värnpliktiga slopats med risk att rekryteringen till den planerade armén inte kommer att bli tillräcklig. Det innebär förändringar: att man bör skapa ett civil-militärt samarbete och en organisation för att motstå hot i olika former över hela riket, att hemvärnet förstärks både med beväpning och utbildning, att regeringen vid behov är beredd att utnyttja pliktlagar redan i fred för att säkra en tillräcklig basorganisation.

2. Försvaret av Gotland upprustas

På grund av den militära vapenutvecklingen kan den som behärskar Gotland få militär makt över Östersjön. Detta innebär en frestelse för stormakterna.

Det innebär att stridskrafter permanent skall finnas på Gotland, att kommunikationen mellan Gotland och övriga Sverige förbättras, att materiel skall förrådställas i ökad omfattning på Gotland redan i fred.

3. Sverige - medlem i NATO

De ökande kostnaderna för ett tillräckligt och modernt försvar innebär betydande kostnader för skattebetalarna. Sannolikheten att vi själva har förmåga att avskräcka från invasion är liten. Vi behöver allianser och övriga Europa behöver oss.

Det innebär att svenska folket och speciellt politikerna måste utbildas i vad NATO står för både militärt och politiskt och vi bör ansöka om medlemskap, att vi får garantier från NATO för hjälp om vi blir anfallna, att man måste skapa förutsättningar för Sverige att ta emot och ge militärt understöd inom NATO, att medlemskap i NATO ger rationaliseringsvinster för försvaret vid utveckling, materiellanskaffning med mera.

Sten Dybeck

Integritet contra självbevarelsedrift

För oss i samhället som har ett tämligen aningslöst förhållande till problematiken kring exempelvis avlyssning av statsöverhuvudens mobiltelefoner och så kallade "internetspionage" är medias reaktioner på detta inte självklart lättbegripliga.

Det nu aktuella exemplet är USAs påstådda avlyssning av Tysklands förbundskanslers mobiltelefon.

Tekniken att driva denna typ av spioneri har ju funnits länge, så värst förvånande borde det därför rimligen inte vara att den används. Säkerligen av alla länder. Men nu är det just USA som all kritik riktar in sig mot. Skillnaden kan möjligen vara att det är den nation som kommit längst på området. Och då uppstår kanske en slags avund bland dem som inte kommit lika långt. Men som kanske skulle ha betett sig på samma sätt om de hade kun-

nat. Troligen.

Vi som minns Andra världskriget och inte är statsöverhuvud eller nödvändigtvis en trolig måltavla för avlyssning av någon säkerhetspolis kan tycka att våra media överreagerar mot en nation som räddade Europa från nazistisk dominans genom sitt agerande i kriget. Och som dessutom blivit drabbat av "9/11"-dådet.

Så i det här fallet får uttrycket "ändamålet helgar medlen" en tydlig bärighet. Det är som på läkemedelsområdet. Det finns nästan inga mediciner som inte har biverkningar.

Som gammal pensionär frågar jag mig själv om det kan vara på det viset att medias upprördhet i frågan inte speglar inställningen hos berörda länders regeringar utan mera ett hysteriskt nyhetsbehov i allmänhet.

Stig G Daun

Fri Propaganda, mot en tvingande licensavgift

Har ni sett systemfelen i SvT/Pravda och sverigeSRadio?

Välproducerad propaganda av stereotyper för de lamt troende?

Monopol-TV söker bli första statsmakten i det apatiska Landet Lagom?

Välproducerat samspel mellan Raptuellt, Uppdrag Granskning, Debatt, Agenda och sverigeSRadio.

En underhållande/sövande partiledar-

Rysslands sanna ansikte

Den 22 september återupptog ryska ockupationssoldater i Sydossetien byggandet av ett taggtrådsstängsel som markering av "gränsen" mellan Sydossetien och Georgien, långt inne på georgiskt territorium, detta efter ett par månaders uppehåll. Enligt guvernören i Gori-regionen, Papuna Koberidze, 400–500 meter in på georgiskt territorium i byn Dvani. Fem dagar tidigare skedde samma sak i byn Ditsi (källa: Tabula.ge).

Georgiens regering fördömer de illegala aktionerna, som har en klart negativ inverkan på lokalbefolkningens humanitära situation och ber om internationellt stöd och fördömande av Ryssland på det territorium som är internationellt erkänt

debatt mellan en Moderat Socialism och Socialmoderat höger, avbrutet av femton minuter Aktuellt så att Monopol-TV:s egna experter kan förklara vad som gäller?

Hur länge ska den jämlikade svensken orka stå ut?

När ska vi våga ta en personlig risk?

Ove Svidén

som georgiskt.

Det är inte utan ett lands regering säger utan vad den gör i praktiken som räknas för freden och säkerheten i Europa. Tidsskriften *Norges försvar* skriver i sitt nummer 4 2013 att både Estland och Lettland ser "ett ryskt angrepp som ett fullt realistisk scenario". Rysslands angrepp på Georgien 2008 har satt djupa spår i Baltikum. Samtidig uttalar ryska myndigheter att det är en klar princip för Ryssland att militära aktioner mot ett land bara genomförs efter mandat från FNs säkerhetsråd. Här är det enligt min mening ett stort avstånd mellan teori och praktik!

Nils Tore Gjerde

BOK-NYTT

Analfabeten som kunde räkna

År 2009 gavs en bok med titeln *Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann* ut av den okände debutanten Jonas Jonasson. Ingen recenserade boken, men den sålde snart mer och mer. Över en miljon exemplar i Sverige, över en miljon exemplar i Tyskland och en miljon i resten av världen – innan den engelska upplagan kom i slutet av 2012. Boken är en sanslöst osannolik historia med hundraåringen Allan Karlsson som huvudperson. Men den helt osannolika historien kombineras med djup detaljkännedom om de senaste hundra årens viktigaste världspolitiska skeenden, där Allan Karlsson får spela en viktig roll för Franco i Spanien, Harry Truman i USA, Mao i Kina, Kim Il-sung i Nordkorea och så vidare. Vad helst som hänt stort och avgörande har skett med Allan Karlssons finger med i smeten.

Säkert har många av Contras läsare tagit del av Jonassons bok och gottat sig åt den

hejdlösa driften med världspolitikkens stora. Den antikommunistiska grundtonen bör också tilltala många.

Samma politiska grundtankar, men nu ännu mer utpräglade, möter vi i Jonas Jonassons andra bok *Analfabeten som kunde räkna*. Boken har sågats av recensenterna, men den har samma styrkor som Jonassons första bok.

Det är en hejdlös drift med världspolitiken och den bygger liksom den första boken på en helt osannolik figur, en supermänniska, som denna gång är en ung kvinna från Soweto i Sydafrika, Nombeko Mayeki. Hon är lika osannolik som Jonassons första hjälte Allan Karlsson. Och hon rör sig liksom han i de mest centrala politiska kretsar, jobbar åt männen som utvecklade den sydafrikanska atombomben (som är det enda kärnvapenprogram som efter framgång med sex tillverkade bomber faktiskt lades ned och bomberna skrotades) och lär känna Kinas förre president Hu Jintao.

Snart är både Fredrik Reinfeldt och kung Carl XVI Gustaf inblandade i historien, som med tiden blir alltmer bisarr. Men minst lika dråplig som berättelserna om Allan Karlsson i Jonas Jonassons första bok.

Analfabeten Nombeko hinner inte svänga runt i 80 års storpolitik som Allan Karlsson. Nombeko är under 40 när boken tar slut. Och frånsett Kinas och Sydafrikas presidenter umgås hon med lägre potentater än vad Allan Karlsson gjorde.

Ett genomgående tema som bör göra varje Contra-läsare glad är att de mest osympatiska och obegåvade personerna i boken är socialister och republikaner. Medan hjälten och hjältinnan bägge tycks fortsätta

i Allan Karlssons antikommunistiska fotspår, kompletterade med en dos anti-apartheid och goda insikter i kapitalismens välsignelser. Det är visserligen ingen politisk bok, snarare en skälmroman, men också en hejdlös drift med det politiskt korrekta. Det är på många ställen i boken som vi får oss till livs språk och kommentarer som inte kunnat yttras i Sverige under de senaste tjugo åren, men som i Jonassons fall inte leder till värre följder än dåliga recensioner.

De "politiskt korrekta" vill säkert inget hellre än attackera Jonassons bok, men skulle de göra detta på det sätt som de säkert önskar skulle de snabbt förlora sympatierna, för Jonasson är rolig, anspelar på tankar från folkdjupet och klär dem i ett ordval som är oantastligt i den kontext det får.

Till saken hör att prosan är mycket lättläst och de 416 sidorna läses mycket snabbt. Boken förtjänar väl en ny miljonupplaga, men förra gången kunde Jonasson nå dit bakom kulturetablissemangets rygg. Den här gången kommer de inte att hålla tyst utan försöka motarbeta honom bakom kulisserna.

Jonas Jonasson: Analfabeten som kunde räkna. Piratförlaget. 416 sidor.

CONTRA 4 | 1988...

Vi hade en ordentlig genomgång av Miljöpartiets politik och kunde konstatera att partiet redan då var mer rött än grönt. Något som inte har förbättrat sig genom åren. Hårda regleringar och ett kommandosamhälle är och var Miljöpartiets centrala förslag för att komma till rätta med problem på miljöområdet, som i den utsträckning de är problem naturligtvis löses bäst med marknadsbaserade åtgärder.

En annan artikel som nästan skulle kunna köras i repris handlade om bostadsbristen. Rubriken var "bo-

stadsbrist trots att det finns bostäder" och slutsatsen var att avsaknaden av marknadslösningar var orsaken till bristen på bostäder. Som vanligt klarar sig de välbeställda undan regleringssamhällets konsekvenser. På bostadsmarknaden är det ju fritt fram att köpa villor och bostadsrätter. De mindre välbemedlade är och var däremot hänvisade till en sönderreglerad hyresmarknad. Aktuellt då för tjugofem år sedan var regleringar som i praktiken förbjöd byggandet av trevåningshus (den populäraste

flerbostadshuset sedan decennier). Och andra regleringar som framtvingade sammanslagning av ett och två till större lägenheter, något som marknaden lider av ännu idag.

Contra presenterade också en ny Contra-bok om marknadsekonomin, skriven av Sven Rydenfelt. Nationalekonomen som blev professor först sedan regeringen Bildt gett honom professors namn. Hans marknadsekonomiska inriktning hade blockerat en självklar utnämning i decennier.

...för tjugofem år sedan